

# Atalarımızın Yazıları Bulundu

## Our Ancestries Inscriptions Were Found

Ekrem Hayri PEKER<sup>1</sup>

### 2016 yılında yitirdiğimiz Kazim Mirşan'ın anısına

#### Özet

Bu araştırmada yazının Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya'ya kadar gelişimi incelenmiştir. M.Ö. 10.000 ve daha eski tarihlere kadar şekillerden yazıya dönüşümü görülmüştür. Özellikle ön-Türklerin yazıları üzerinde durulmuştur. Tamgaların bulunduğu coğrafya, Türklerin ana yurdunu doğu Avrupa, Kafkasya, Hazar Denizi ve Kazakistan'ın Kuzey'i, Balkaş Gölü civarı olarak göstermektedir. Tamgalar Ön-Türklerle komşu kavimler tarafından da kullanılmıştır. İskitler, Etrüskler, Cermenler, İskandinav kavimleri ve bir çok tarihî topluluğun yazılarının izi taşlarda ve eşyalar üstünde görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Tamgalar, Ön-Türkler, Runik yazı

#### Summary

In this research, the development of the writing up to North America, Europe and Asia had been examined. B.C. Up to 10.000 and older dates, the transformation of forms into forms had been seen. Especially the writings of the pre-Turks have been emphasized. The geography where the pictograms were located, the mainland of the Turks, Eastern Europe, the Caucasus, the Caspian Sea and the north of Kazakhstan, Lake Balkas. Pictograms were also used by the pre-Turks and neighboring tribes. Scythians, Etruscans, Teutons, Scandinavian peoples, and the writings of many historical communities had been seen in the stones and on the equipments.

Keywords: Pictograms, Proto-Turks, Rune

---

<sup>1</sup> Araştırmacı Yazar

## GİRİŞ

Bu yazımızda Avrupa, Asya ve Anadolu'daki kurgan ve Tümülüslere değinmeyeceğiz.

İsveçliler, Norveçliler, Finlandiyalılar, Danimarkalılar ve bu kültüre mensup olanlar 19. Yüzyıl sona ererken büyük bir heyecanla sarsıldılar, "Atalarımızın Yazıları Bulundu". Kuzey Avrupa'yı heyecana boğan şey, Sibirya'da Yenisey Irmağı boyunda ve bugünkü Moğolistan'ın Orhun Vadisi'nde bulunan Runik yazılı kayalar, taşlar... Üstelik bulunan yazılı taşların sayıları her geçen gün artıyor.

Runik yazılı taşlar, steller ve çeşitli eserler Kuzey Avrupa'nın her tarafına yayılmıştı. Bu tür taş eserler "Kıpçak Bozkırı" denilen Güney Rusya, Kazakistan ve Kırgızistan'da yaygındı. Pasifikten Atlantik Okyanusu'na uzanan bölge, runik yazıların görüldüğü bir alandır.

Bilinenin aksine yazının geçmişi dört-beş bin yıl öncesi değil, Çok daha uzun yıllara dayanıyor. Gerek Sümerlilerin çivi, gerekse Mısırlıların papirüslere yazdıkları ve tapınak duvarlarına yaptıkları hiyogrolif dediği şekillerin her birisi bir kelimeyi temsil ediyordu.

Yazının günümüzden 14 bin yıl öncesinde kullanılmaya başladığı Ön Türkler üzerine araştırma yapan tarihçiler tarafından öne sürülmüştür. Runik veya run yazı sağdan sola ve yukarıdan aşağıya doğru yazılmaktadır. Run, sır veya giz anlamına gelir.

Orhun yazıtlarına benzeyen en eski yazı Yenisey, Abakan ırmağı boyunda bulunan Ulukem, Sülyek köyünde Üve yazıtıdır. Bu yazıtta diğer yazıtlarda olduğu Tanrı'ya gönderme vardır. Atlar ve keçiler bugün inançlarımızda bulunan "Burak" isimli atı sembolize eder.

Sümerler bölgeye yazılarıyla gelmişlerdir. Yoksa o kadar surede yeni yazını oluşturamazlardı. Sümerden eski yazı örneklerine Avrupa'da bulunmuştur. Romanya'da bulunan Vinçe Tartartaria yazıtı MÖ. 7300-5500 tarihlenmektedir. Fransa'da bulunan Vichy-Glozet yazıtları MÖ: 4500, Almanya'da Weser Nehri kenarında bulunan yazıt, MÖ: 2720 yıllarına tarihlenmiştir.

Yazının günümüzden 14 bin yıl öncesinde kullanılmaya başladığı Ön Türkler üzerine araştırma yapan tarihçiler tarafından öne sürülmüştür. Runik veya Rün yazı sağdan sola ve yukarıdan aşağıya doğru yazılmaktadır.

Tuva (Ulu-Kem Sülyek Köyü-Karayüz yazıtında taşlardaki yazılar, 22 tamgalı bir alfabeyle işaret eder.



Çin'deki en eski yazı bir kemik üzerinde bulunmuştur. Harfler Türk tamgalarına benzer

Bu yazının kökeni ise tamgalara/damgalara dayanıyordu. Kendilerini, Slavlardan ve Arilerden ayrı tutan ve Fin-Ugor ailesi içinde sınıflandıran Kuzey İskandinav kavimleri köklerinin Avrupa içlerinde olduğunu biliyorlardı.

## YAZI NİYE DOĞDU

Yazı bir ihtiyaçtan doğmuştur; iletişim ve ticaretten. Önce at sürüleri tamgalar vasıtasıyla kime ait olduğu belirlenmiştir. Sonrada ticaret kayıtları için kullanılmıştır.

Atın evcilleştirilmesi için günümüzde belirlenen en eski tarih 5500 yıl öncesine aittir. Atın evcilleştirildiği ilk yerin Kazakistan olduğu kesinleşmiştir. Bu tarihin yapılan araştırmalar derinleştikçe daha eski zamana çekileceğini söyleyebiliriz. Atın evcilleştirilmesi yazının kullanılma sürecini başlatmıştır.

Şu ana kadar yapılan tüm araştırmalar Antik Çağ'da dünya'da en kalabalık kıtanın bugün olduğu gibi Asya olduğunu gösteriyor. İlk medeniyetlerin bu kıtada Sarı Nehir, Gök Irmak, Orhun Vadisi, Yenisey, İndus, Pencap; Fırat ve Dicle ırmaklarının döküldüğü Basra Körfezi ve çevresi olması bir rastlantı değil.

İç bölgelerdeki denizlerin kuruması bunu tetiklemiş olabilir. Günümüzde çöl bölgelerinde yeterince araştırma yapılmaması, Bu alanlarda yapılan araştırmalar henüz başlangıç aşamasındadır. Zaman zaman bulunan antik çağa ait kalıntıların üzerinde henüz yeterince çalışılmamıştır.

Nüfus fazlalığı, Pencap'ta bulunan modern şehirler, hayvanın evcilleştirilmesi, bölgeler arası gelişmiş bir ticaret... Bütün bu gelişmelerin temelinde iki şey vardır, yazı ve matematik. Matematikle fen bilimlerini kastediyoruz.

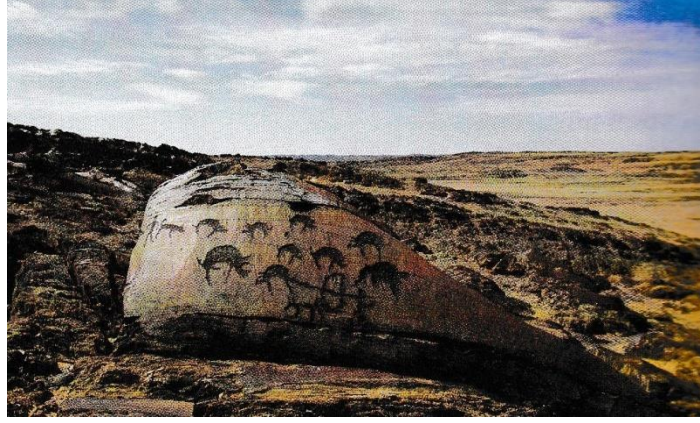
İngiliz Profesör Sümer bölgesinde bulunan bir kısım eşyanın Anva/Anev de bulunduğunu yazıyor. Tarihçiler Sümerlerin bu bölgeden geldiğini söylüyorlar. Bu bölgede Anev ve Afganistan'ın Badakşan bölgesinde bulunan lacivert taşı getirtip heykel ve varlıklı insanların kullandığı mühürlerin yapımında kullanmışlar.

Metal eşya ve bronz yapımında kullanılan bakırı getirmek için Umman ve Bahreyn'de ticaret kolonileri kuran Sümerler, İndus Vadisi'ndeki Harappa ve Mohengodero medeniyetini kuranlarla ticaret ilişkilerini sürdürmüşlerdir.

Sümerlerin yaptığı zigguratlar bugün Türkmenistan'daki Altın Tepe ve Afganistan'daki Murgidak bölgesinde bulunan bazı yapılarla benzerlik göstermektedir. Bu örnek, iki bölge arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Sümer mühürlerdeki oba resimleri de bu konuda başka bir örnektir.

Türkmenistan'da Anua/Anev, İndus Vadisi'ndeki Harappa ve Mohengodero, Basra Körfezi'nde Ur, Uruk, Lagaş, Kiş, Eridu,Nippur, Elam bölgesinde Sus gibi şehirler kurulmasının geçmişinde binlerce yıllık bir süreç vardır.

Asya'nın iç bölgelerindeki iç denizlerin kuruması, Gobi Çölü'nde kuru bir nehir yatağında bulunmuş kaya resimlerindeki dağ keçisi benzeri hayvanlar bölgedeki iklim değişikliğinin tarihsel bir kanıtıdır.



### Gobi ölündeki bulunan yazılardan biri

Bölgedeki insanlar suyu takip etmişler ve yeni yerleşim yerleri kurarak hayatlarını sürdürmüşlerdir. Gelişmişlik ölçüsüne göre gittikleri yerlerdeki halkları hâkimiyetleri altına aldılar ve zamanla onların içlerinde eriyerek yeni halklar meydana getirdiler.

İç bölgelerde ise başka bir kültür doğdu, çarvacılık. Sürülerin peşinde geçirilen; nüfus ve sürü artışına, mevsimsel iklim değişiklikleri nedeniyle yeni otlaklar bulmak için yarı göçebe ve göçebe yaşam doğdu.

Yazı ne zaman kullanıldı yerine yazıya ne zaman ihtiyaç duyuldu diye sormak gerekir. Yazı gereksimi atların ve sığırların evcilleştirilmesiyle başlamıştır. Ticaretle gelişmiştir. Ticaret kayıt tutmayı gerektirir. Kentleşme kayıt tutmayı, eğitim için yazmayı getirir.

Kovboy filmlerinden hatırlarsınız. Çiftlik sahipleri atlarına ve sığırlarına çiftliklerinin damgasını/tamgasını vururlar. Tamga bir aidiyeti belirtir. Yazı tamgayla başlamıştır. Önce boylar, aşiretler, aileler kendi sürülerin karışmaması için farklı tamgalar kullanmaya başladılar. Tamgalar, kısa sürede harfe, heceye ve kelimeye dönüştü. Bir işaret bir kelimeyi anlatır oldu. Yazının başlangıcı olan bölge bugün Türkistan dediğimiz Merkezi Asya'da Baykal, Balkaş, Issık Göl, Ala Tau (Tanrı Dağları), Yedisu bölgesidir. Bölgedeki Kara Kamar bölgesinde 40 bin yıl öncesine uzanan yaşam izleri tespit edilmiştir. Günümüzdeki tarihlemelere Tamga yazısı için yaklaşık olarak 30 bin yıl öncesine tarih veriliyor. On beş bin yıl önce piktogramlar (**Piktogram** ya da **piktograf** bir eşyayı, bir objeyi, bir yeri, bir işleyişi, bir kavramı resmetme yoluyla temsil eden semboldür. Bu sembollere dayalı yazı sistemine "*piktografi*" denir. On bin yıl önce de petroglifler (Petroglif kaya üzerine yontulmuş, çizilmiş veya boyanarak yapılmış arkeolojik resim sanatına petrograf denir. Petroglif, piktograf ile karıştırılmamalıdır)

Türkler'e ait petroglifler, genelde insanın doğayla, evrenle ve Tanrı'yla ilişkisini grafiksel öğelerle ifade eder. İnsanın Tanrı'yla ve kutsal sayılan varlıklarla ilişkisi grafiksel öğelerle (tasvirlerle) ifade edilirken, büyük ölçüde, Türk boylarınca olağanüstü (mitolojik) özelliklere sahip olduğuna inanılan evrendeki varlıkların (güneşin, ayın) ve hayvanların (geyiklerin, dağ keçilerinin / tekelerin, kurtların, atların, kartalların, yılanların) tasvirlerinden yararlanılmıştır.

İnsanın Tanrı'ya yakarışını ve bağlılığını bildiren tasvirlerde genelde şamanların, kamların kağanların veya kumandanların (buyrukların, sübaşlarının, süvarilerin) ön plânda yer aldıkları dikkati çeker.

Dinî ve ritüel içerikli petrogliflerin yanında günlük hayatı, av ve savaş sahnelerini, sıradan olayları konu alan petroglifler de oldukça fazladır.

Dağlar, tarihin her döneminde Türk boylarının kutsal sayıp hem dinî duygularını ifade ettikleri hem Tanrı'ya yakardıkları, hem de ölülerini yaktıkları mekânlar olmuştur. Bu yüzden de Türk boylarına ait dinî ve ritüel nitelikli petrogliflerin ilk örneklerine genelde (bugün Doğu Türkistan, Moğolistan, Tuva, Altay, Hakasya, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan cumhuriyetleri sınırları içindeki) dağlarda (Altay, Deel, Sayan, Pamir, Tanrı dağlarında.), yüksek tepelerde rastlanmaktadır

Nitekim Azerbaycan'da, Türkiye'de (özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde), Afganistan'da, İran'da, Irak'ta, Suriye'de, Ukrayna'da, Bulgaristan'da, Yunanistan'da, Macaristan'da, Fransa'da. bulunan petroglifler de bunu açıkça göstermektedir.

\*

Tamgadan yazıya geçişin en önemli tanığı Talas yazıtlarıdır. Binlerce yıllık değişim burada görülür.



**Talas yazıtlarından bir görüntü**

A. Von Gabain, (Alman dilbilimci, Türkolog, Sinolog ve öğretim üyesidir. Özellikle eski Türk dili alanında hizmetlerde bulunmuştur. Berlin Türkoloji Okulu'nun kurucusu olan Johann Wilhelm Bang Kaup ile Türkoloji çalışmıştır) Göktürk (Runik) yazının önce Talas'da doğduğunu, buradan Yenisey ve Orhun bölgelerine yayıldığını öne sürmüştür.

Kazakistan'ın Evliya Ata şehrinin bulunduğu yer olan Talas'ta bulunan runik yazılı taşları ilim dünyasına tanıtan Finli filolog ve tarihçi Heikel olmuştur

İç Asya'dan kıyılara, Avrupa'ya, Kafkasya'ya, Mezopotamya'ya ve Mısır'a göç edenler tamga yazısını yanlarında götürdüler. Gittikleri yerlerde bu tamga yazısı farklılaştı.





Anua'dan gelenler Sümer adıyla bir uygarlık kurdu. Taşın çok az olduğu düzlüklerde kil tabletlerde "Çivi yazısı" formuna dönüştü. Mısır'a giden Sümerliler orada "Hiyeroglif" denilen formu geliştirdi. Mısır **hiyeroglif** yazısı, birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilecek yüzlerce sembolden oluşur. Her işaret belli bir sesi veya nesneyi temsil eder. Bu yazı soldan sağa veya sağdan sola ya da yukarıdan aşağı yazılabilir, okumak için ölçüt sembollerdeki insan ya da hayvan figürlerinin baktıkları yön Hiyeroglif, antik döneme ait bir yazı sistemidir.

Birçok türü olan hiyerogliflerin en bilinen türü Mısır hiyeroglifleridir. Ayrıca Luvi hiyeroglifleri ve Urartu hiyeroglifleri de bu yazı sisteminin Mezopotamya'da kullanılan diğer hiyeroglif örneklerindedir.

### Runik alfabeden doğan yazılar



### Orhun Yazıtları

Türklerin bilinen ilk alfabeti olan Orhun alfabeti ile Göktürklerin ardılı Kutluk Devleti'ni kuranlar tarafından dikilmiştir. Yazıtlar, Türklerin devlet anlayışı ile yönetimi, kültürel öğeleri, komşuları ile soydaşlarıyla olan ilişkileri ve sosyal yaşantısıyla ilgili önemli bilgiler içermektedir.

Göktürk İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra yerine Kutluk Devleti kuruldu. Bu devletin kurulmasını ve güçlenmesini sağlayan Bilge Kağan(683-734), kardeşi ve başkomutanı Kül Tiğin'in (685-731) anısına Moğolistan'ın Kuzeydoğusunda bulunan Orhun Vadisi'ne dikilmiş taş anıtlar Göktürk yazıtları adıyla anılmaktadır.



### **Bilge Kağan yazıtı**

Bilge Kağan ve Kül Tigin yazıtlarını Yollıg Tigin yazmıştır. Yollıg Tigin aynı zamanda Bilge Kağan'ın yeğenidir. Yazıtlarda bu abidelerin sonsuzluğa kadar kalması temennisi ile "Bengü Taşlar" denmiştir. Bilge Kağan ve Kül Tigin anıtları arasında 1 km. uzaklık vardır.

Yazıtlar, 1889 yılında Moğolistan'da Orhun Vadisi'nde bulunmuşlardır. Yazılma tarihleri MS. 8. yüzyılın başlarına dayanmaktadır.

Vezirleri Tonyukuk, yine Orhun Vadisi'nde bu anıtların yaklaşık 500 kilometre uzağına kendi adına bir anıt diktirmiştir. Bilge Kağan anıtı 72mx36m'lik bir alandadır. Bu alanın kenarlarına beşer metre arayla balbal dikilmiştir. Anıtın bulunduğu alanın çevresine bir kanal açılmış. Bölgede 2001 yılında yapılan kazılarda çoğu altın ve gümüşten yapılmış 4000 parça eser bulunmuştur.

Kül Teğın anıtında Rünik alfabeye yazılmış bin satır bulunmaktadır. Taşların arka yüzüne aynı yazı Çince yazılmıştır. Benzer yazıtlar, Moğolistan'da ki Karabalsagun bölgesinde de bulunmuştur. Orhun Yazıtları 1893 yılında Danimarkalı dilbilimci Vilhelm Thomsen tarafından, Rus Türkolog Vasili Radlof'un da yardımıyla çözülmüş ve aynı yılın 15 Aralık günü Danimarka Kraliyet Bilimler Akademisi'nde bilim dünyasına açıklanmıştır.

Orhun harfleriyle yazılan yazıtlardan 13. yüzyıl Moğol tarihçisi Melik Cüveynî, Tarih-i Cihan-güşa adlı yapıtında söz etmiştir. Çin kaynakları da yazıtları bildirmekteydi.

\*

Rus Çarı I. Petro'nun emriyle Sibirya'nın bitki örtüsünü incelemek için görevlendirilen bitki bilimci Daniel Gottlieb Messerschmidt ve kendisine rehber olarak verilen İsveçli esir subay Johan von Strahlenberg, 1721 yılında Güney Sibirya'da, Yenisey Irmağı'nın yukarı mecrasında bu yazı ile yazılmış ve Kırgızlara ait oldukları düşünülen mezar taşlarını içeren Yenisey Yazıtları'ndan bir tanesini keşfettiler.

Bir yıl sonra tutsaklığı son bulan Strahlenberg, İsveç'e dönüşünde bu inceleme ile ilgili izlenimlerini kitap hâline getirip 1730 yılında Stockholm'de yayınladı. Böylece Orhun Yazıtları bilim dünyasının dikkatini çekmiş oldu.

Bunlara rağmen Sibirya'ya ilk bilimsel heyetler ancak 19. yüzyılın sonlarına doğru gönderilmiştir. 1887 ile 1888'de Finlandiya'dan Sibirya'ya Fin araştırma heyetleri gönderildi. Fin heyetlerinin bu bilimsel gezileri sonucu Yenisey mezar yazıtlarının kopyaları ilk kez olarak yayımlanmıştır.

Aynı yıl Rus arkeologlarından Nikolay Mihailoviç Yadrıntsev Moğolistan'da, Orhun Irmağı kıyılarında aynı yazı ile yazılmış çok daha büyük iki yazıt buldu. Yadrıntsev'in Orhun

Yazıtları adı verilen bu iki büyük yazıt ile ilgili eseri 1890 yılında yayımlandı. Moğolistan'daki bu yeni keşif üzerine Axel Olai Heikel başkanlığında bir Fin araştırma heyeti Orhun Irmağı kıyılarına gitti. Fin heyetinin yaptığı bu bilimsel gezi sonunda Orhun Yazıtları'nın mükemmel kopyaları yayımlandı.

Danimarkalı dilbilimci Vilhelm Thomsen'in 15 Aralık 1893'te Kopenhag Bilimler Akademisi'nin bir toplantısında Orhun ve Yenisey yazıtlarında kullanılan "runik" yazıyı çözümlediğini bilim dünyasına duyurduğu zaman hiçbir şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde aydınlanmıştı. Thomsen'in eski Türk "runik" yazısının çözümü ile ilgili raporu çok geçmeden Danimarka Bilim ve Edebiyat Akademisi bülteninde yayımlandı.

Thomsen'in eski Türk "runik" yazısını çözümü bilim dünyasında, özellikle Türkologlar arasında büyük bir heyecan yaratmıştı. Vasili Radlof, daha 1894 Mart'ında Orhun Yazıtları üzerine hazırlayacağı eserinin ilk kısmı olan *Erste Lieferung*'u yayımladı.

Türkiye'de Orhun Yazıtları ile ilgili ilk kitap 1924 yılında Türkolog Necib Asım tarafından Osmanlı Türkçesi ile yazılmış ve *Orhun Abideleri* adıyla yayımlanmıştır. Necib Asım bu kitabını Radlof ile Thomsen'in eserlerinden yararlanarak hazırlamıştır.

Orhun Yazıtları ile ilgili bir kitap Türkiye'de ikinci kez Hüseyin Namık Orkun tarafından yayımlanmıştır. Orkun, Thomsen'in yayınına örnek almış, onun daha sonradan yaptığı düzeltmeler ve Kâşgarlı Mahmud'un sözlüğünden yararlanmıştır.

Ayrıca tarihçi Kazım Mirşan da yaptığı araştırmalarla yazıtların okunamayan bazı bölümlerini okumuş ve 1990'lı yıllarda yayımlamıştır. Kendisi yirmiden fazla Türk lehçesini konuşabildiği için birçok uzmanın yaptığı bazı çeviri hatalarını da düzeltebilmiştir.

\*

O. Donner başkanlığındaki Fin heyetinin hazırladığı Fin Atlası, Orhun yazıtları hakkında ilk kapsamlı çalışmadır. Finli Türkologlar bu amaçla 1890 yılında Sibiry'a'yı geçerek Orta Asya'ya ulaştılar. Bu inceleme sonucunda Orhun yazıtlarını atlas şeklinde yayımlayarak bilim dünyasına tanıttılar.

Finli Âlim O. Donner, Göktürk yazısının İskandinav bölgesinde kullanılan runik yazıyla olan benzerliğine dikkat çekerek Likya ve Karya işaretleriyle ilgisi olduğunu öne sürmüştür.

Anstov, Mallittskiy ve Polinov gibi bilginler ise bu yazının Türk soy damgalarından gelişmiş olduğu fikrinde birleşmişlerdir. Ahmet Cevat Emre, "Eski Türk Yazısının Menşei, İstanbul-1938)" adlı eserinde, "İçerisinde ligatür ve piktogramlar bulunan bu yazının tamamen Türk mahreçli olduğunu, henüz alfabeleşmemiş yarı hece aşamasında bir yazı olduğunu" ifade eder. Emre, alfabelerin;

İdeogram → piktogram → hece yazısı → yarı hece → alfabe olarak şekillendiğini belirtir. Doğu Avrupa'daki Göktürk (runik) işaretli ideogram yazının gelişmiş şekli Mısır, Maya, Luwi yazısında görülen resim yazısıdır.

Sümer ve Akat çivi yazılarının dışında MÖ. 500'de kullanılan Eski Fars çivi yazısı, MS. 5. yy' dan itibaren İrlanda ve Galler bölgesinde kullanılan Ogham yazısı yarı hece döneminin en yaygın örneklerindedir.



İçinde ligatür (tipografide iki veya daha fazla grafem veya harfin birleştirilerek tek bir harf olarak kullanılmasıdır. Örnek olarak Norveççe'de æ harfi a ve e harflerinin birleşiminden oluşur) ve piktografik özellikler bulunan yazılara Proto-Kanaite yazısının versiyonları olan Fenike, Etiyopya, Güney Arap, Eski İbrani ve eski Grek yazısı örnek olarak gösterilebilir.

Runik yazılara ait buluntu merkezleri: İskandinavya, Transilvanya'da, Kuzey İtalya, Fransa, Portekiz, Doğu Avrupa ülkeleri, Kırım, Kafkasya, İdil-Ural havzası, Altay bölgesi, Pakistan'daki Harappa, Lena nehri havzası, Hazar Denizi ve Baykal Gölü arası, Gobi Çölü ve çevresi, Güney Sibirya, Moğolistan ve uç nokta olarak Mançurya. Kısaca Atlantik Okyanusu'ndan, Pasifik Okyanusu'na kadar uzanan Kuzey yarım küre diyebiliriz.

Yavuz Sultan Selim zamanında İstanbul'daki Elçi hanına hapsedilen Macar elçisinin han duvarlarına yazdığı "Sekel" yazısı 16. Yüzyılın başlarında bile kilisenin ve krallığın her türlü yasaklamalara karşın, Sekellerin bu yazının unutulmadığını, bir nevi şifreli haberleşme olarak kullanıldığını gösteriyor.

Transilvanya'da çok sayıda Sekel yazısı ve Atilla'nın mezarının olduğu varsayılan bölgede çok sayıda runik yazı bulunmuştur.

Anadolu'da daha yakın zamanlarda bulunan üzerinde Göktürk yazıları bulunan iki makas ve halı tarağı runik yazının ulaştığı yerleri göstermesi açısından çok önemlidir.

İsveç, Norveç ve Danimarka'da yaklaşık 3500 runik yazılı taş bulunmuştur. Futhark adıyla bilinen bu buluntular, Göktürk yazıtlarıyla büyük benzerlik gösterirler.

Rus tarihçiler, R. Leonid ve İgor L. Kızlarov, "Göktürk, Yenisey, Güney Sibirya yazıtlarıyla, Doğu Avrupa'nın Don ve Kuban; Orta Asya'nın Açıktaş ve Isfahan yazıları karşılaştırıldığında bu yazıların akraba olduğu fikri bugün yaygınlaşmıştır. Erken dönem Orta Çağ'daki bütün bu toprakları- Don'dan Yenisey'e dek- sadece Türk kaynaklı bir dil birleştirmiştir. (Doğan, İsmail, Doğu Avrupa'daki Göktürk (Runik) İşaretli Yazıtlar, s:5)

Türk runik yazısının kullanıldığı bölgeler Hun, Avar, Peçenek, Bulgar, Göktürk, Uygur, Kırgız, Hazar, oğuz, Kanglı, Kimek, Kıpçak (Kuman) devletlerinin ve boylarının yaşadığı, hükümler olduğu yerlerdir.

Kırım ve çevresinde yaşayan Batı Hunları, Urallardan Ren Nehrine kadar olan bölgeyi yönettiler. Doğu Roma'nın Atilla'ya elçi olarak gönderdiği Priscus Rhetor, günlüğünde Atilla'nın Doğu Roma'ya kaçan Hun askerlerini isterken çağırdığı kâtibi bir kâğıttan kaçakların adlarını okur. MS. 5. Yüzyılda Hunların kayıtlarını tuttıkları bir yazı kullandıkları anlaşılmaktadır.

### **Farklı bir bakış: Haluk Tarcan**

Türklerin Anadolu'ya gelişi günümüzden yaklaşık olarak günümüzden 13 bin yıl öncedir. Türkler önce Doğu'dan 13 bin yıl önce, Batı'dan Trakya üzerinden MÖ. 8500-6500 yıl önce gelmiştir. Trakya ve İstanbul'da bulunan kurgan ve mezarlardan çıkan nesnelere Ön Türklerin kullandığı eşyalara benzemektedir. En son Beşiktaş kurganı buna örnektir.

Sarayburnu'na yerleşen bir grup Gerek'in başında bulunan ve İstanbul'a adını veren Bizas, Traktır. Buraya yerleştiler ve balıkçılık yaptılar. Çünkü biraz ilerdeki düzlükte, ovada (Çemberlitaş'ın olduğu bölge) bir Trak köyü bulunuyordu.



Erenköy yazıtı

Erenköy'de bir inşaatın temelinde tesadüfen bulunan yazıt'ın MÖ.1980 tarihi verilmektedir.



Azerbaycan'dan Çin'e kadar uzanan bölgede milyonlarca adet kaya resmi ve tamga bulunuyor. Sadece Moğolistan'da bir milyon adet kaya resmi tespit edilmiştir. Resimlerin on milyon civarında olduğu söyleniyor.

Türlere ait kaya resimleri şematiktir. Bu yönüyle diğerk kavimlerin yaptığı kaya resimlerden ayrılırlar. Onlar natürmort tarzında gerçek hayattan alınma sahneler değildir. Resimler, dinsel mesaj içerir, gökseldir.

Kazakistan'daki kaya resimlerinde halay çeken insanlar görülür.

Kazım Mirşan ve Haluk Tarcan, "Dinyeper'den Çin sınırına kadar bölgeye Türkbil federasyonu hâkim bulunuyordu. Bu devlet MÖ.879-MS: 575-580 yıllarına kadar devam etmiştir. Bu sebepten Orhun Yazıtları'nın yaklaşık yüz yıl önce dikilmiş olması gerektiğini" öne sürmüşlerdir.

"Orhun Yazıtları'nda bulunan bir kelimenin yanlış okunması; "Okuk Türük", yani "Rabbani, tanrısal Türk" kelimesinin KÖKTÜRK okunmasıyla yeni bir Türk devlet olduğunu öne sürülmüştür."

\*\*

Türkistan'da doğan Runik yazı farklılaşarak Asya ve Avrupaya taşınmış ve zaman içinde farklılaşmıştır.



### **İndus Vadisi'ndeki Harappa ve Mohengodero kullanılan yazı**

Bu yazı MÖ. 2600 -1500 yılları arasında kullanıldı. Ağırlıklı olarak kare ve dikdörtgen şeklindeki döşeme levhaları - mühürler tarafından işlenmiş) içine kazınmıştır. Ayrıca, gemilerde veya seramik kap parçaları, bakır tabletler, çeşitli bronz kaplar ve fildişi ve kemik direkleri gibi diğer aşılmaz malzemeler üzerinde de bulunmuştur. Yazıt taşıyan pürüzsüz taşlar, özel kesilme tarzı ve zarif görünüşleri için ön plana çıkıyor.

Birçok yazıtlarda, zebu, mürekkep altı, gergedanlar, kaplanlar, filler ve aynı zamanda tek boynuzlu atlar gibi belli fantastik yaratıklar, figürler vardır. Yazıtlarda Hindu ülkesinin tipik hayvanları ve vahşi manzara, örneğin kobralar, tavus kuşları, süt ineği, develer, maymunlar ve eşekler yoktur. Bu konunun araştırılması, bu halkın geldiği yer hakkında bilgi verebilir. Yazının yönü sağdan sola doğru görünüyor. Bugüne kadar 4 binden fazla eser bulunmuştur.

### **Çin yazı karakterleri**

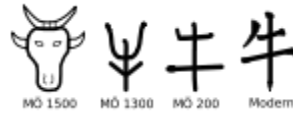
Günümüzde Çince, Japonca ve Korecenin yazılmasında kullanılan simgesel grafikler ya da logogramlardır(Logogram, yazı dilinde bir kelime veya ifadeyi temsil eden yazılı karakterdir). Çin yazısının ilk örnekleri Çin'in Shang Hanedanlığı döneminde, yaklaşık MÖ 1600 yıllarına

ait Fal Yazıtlarıdır. Çin karakteri daha sonra Çin dışında Doğu ve Güney Asya'da Kore, Vietnam ve Japonya'da kullanılmaya başlanmıştır.

Çin yazı karakterleri, alfabeden farklı olarak ses belirtmek için kullanılmaz; bir tür resim yazısından türemiştir. Bu nedenle farklı dillerde değişik seslerle okunabilir; ancak anlam değişmez. Bu sayede Çincenin yüzlerce farklı lehçesini konuşan Çinliler için tarih boyunca iletişimi kolaylaştıran bir araç olmuştur.

\*

Bir işaretin bir kelimeyi, bir nesneyi ifade etmesi günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır. Trafikte, gar ve otagalarda, hava alanlarında, kimyasalların üzerinde, giysilerde görülüyor. Dillerde farklı isimlerde ama aynı anlamı taşıyorlar.



### Çin yazısındaki tarihsel değişime örnek

**Piktogram** ya da **piktograf** bir eşyayı, bir objeyi, bir yeri, bir işleyişi, bir kavramı resmetme yoluyla temsil eden semboldür. Bu sembollere dayalı yazı sistemine "*piktografi*" denir.

Piktografi; temsili ve grafiksel çizimler şeklinde kullanılan bir anlatım biçimidir. Bir başka deyişle, anlamlı işaretleri esas alan yazı sistemlerindeki işaretler olarak açıklanabilir. Piktografi temelde çivi yazısı gibi biraz uzam olan ve fonotik harfler veya belirleyici uyaklar kullanılarak oluşturulan bir sistemdir. Çivi yazısında ve hiyeroglifik yazılarda piktogramlar bulunur. Örneğin; Hitit ve Urartu yazı sistemleri piktografiktir.

Erken yazılı semboller, resim-yazıları ve ideogramları temel almıştır. Bunlar MÖ 5000 civarlarında Antik Çin kültüründe kullanılmıştır ve MÖ 2000 yılı civarında logografik yazım sistemi olarak geliştirilmeye başlanmıştır.

Piktograflar günümüzde halen Afrika'daki, Amerika'daki ve Okyanusya'daki gelişmemiş toplumlarda, yazılı iletişimde ana araç olarak kullanılmaktadır. Piktograflar çağdaş kültürler tarafından genellikle basit, resimsel, temsili semboller olarak kullanılmaktadır. Resim-yazılar genelde farklı ağızlar veya farklı dil ailelerine mensup dilleri konuşan insanların anlayabileceği üstün bir dildir.

Piktogram zaman zaman ideogram ile karıştırılır, ideogramda da resmetme yolu kullanılıyorsa da ideogram denilen işaret yalnızca bir fikri ifade eden semboldür. Günümüzde coğrafya haritalarında, meteorolojide, trafik işaretlerinde ve diğer birçok alanda kullanılan semboller de piktogram kapsamında ele alınabilirler.



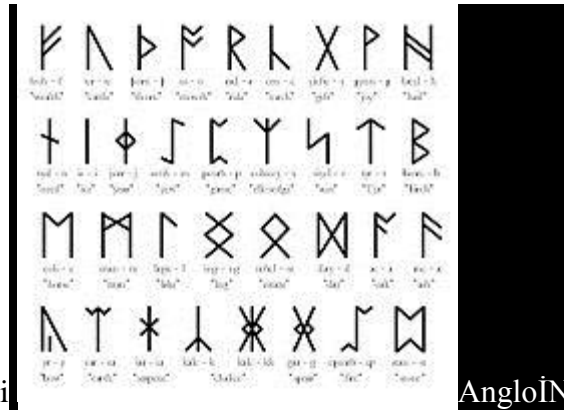
Sümer çivi yazısına örnek



Mısır hiyeroglif yazı örneği

ح	ج	ث	ت	ب
haa	jiin	thaa	taa	baa
ش	س	ز	ر	ذ
shiin	siin	ziiz	raa	thaa
ف	غ	ع	ظ	ط
faa	ghayn	ayn	thaa	taa
و	ه	ن	م	ل
waaw	ha	naun	maim	laam

Arap alfabesi



AngloIN

İngiltere’de kullanılan Runik alfabe

Girit’te kullanılan Yazılar



Linear A



Linear B

İb	C c	Cc	D d	Dz dz	Dz d
h	ch	ch	h	dh	dh
h	[h]	[h]	[h]	[dh]	[h]
g	Hh	Ii	Ii	Jj	Kk
h	h	i	i	j	k
h	[h]	[i]	[i]	[j]	[k]
ny	Oo	Óó	Ôô	Õõ	Pp
ny	o	o	o	o	p
ny	[o]	[o]	[o]	[o]	[p]
ty	Uu	Úú	Ûû	Üü	Vv
ty	u	u	u	u	v
z	[u]	[u]	[u]	[u]	[v]

Latin yazısı

F	[F]atlar [F]atlar	N	[N]al [N]al	T	[T]al [T]orch
l	[L]ander [L]ander	T	[T]eet [T]eet	B	[B]eet [B]eet
P	[P]aen [P]aen	I	[I]n [I]n	M	[M]at [M]at
R	[R]eole [R]eole	S	[S]at [S]at	X	[X]eet [X]eet
R	[R]ing [R]ing	J	[J]at [J]at	T	[T]eet [T]eet
<	[<]ing [<]ing	K	[K]at [K]at	U	[U]eet [U]eet
X	[X]ive [X]ive	Y	[Y]at [Y]at	X	[X]eet [X]eet
P	[P]and [P]and	S	[S]at [S]at	X	[X]eet [X]eet

Eski Futhark yazıtı



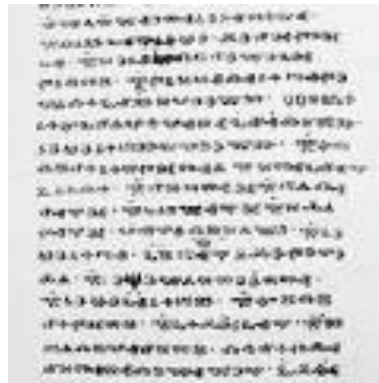
Yeni

Futhark yazıtı

## Glakol alfabesi

Bilinenin aksine Slavlar Kiril alfabesinden önce bir alfabe kullanıyorlardı. Ortodoks kiiisesine mensup iki kardeş papaz, paganlardan kalan alfabe yerine yeni bir alfabe ürettiler.

Doğal olarak hem Batı, hem Doğu Avrupa kiliseleri, “Şeytanın yazısı” dedikleri yazıtları yok ettiler.



Eski Slav yazıtı Glakol alfabesi





### Eski İrlanda yazısına örnek Orgham yazıtı

Eski İrlanda Dili: ogam erken İrlandalı dili yazmak için kullanılan bir Erken Ortaçağ alfabesidir ve daha sonra Eski İrlandaca dili (skolastik oğam, 6-9. yüzyıllar). İrlanda ve Batı Britanya'nın her yerindeki taş anıtlarda yaklaşık 400 adet yazıt bulunmaktadır. Bunların çoğu Güney Múnster'dedir. İrlanda dışındaki en büyük sayı Pembrokehire, Galler'de. Yazıtların büyük çoğunluğu kişisel isimlerden oluşmaktadır. Yüksek Ortaçağ Bríatharogam'a göre, çeşitli ağaçların adları mektuplara atfedilebilir.

İrlanda ve Galler'de anıtsal taş yazıtların dili İlkel İrlandalı olarak adlandırılır.

**Rovaş** alfabeti (Szekely

**Rovásírás**), Göktürk runik yazısına

dayanan Macar runik alfabesidir.



Macarların ilk Hristiyan kralı olan Istvan tarafından, "Hristiyanlık öncesi tüm yazıtların yok edilmesi" emri doğrultusunda yasaklanmasına rağmen, Transilvanya'nın bazı bölgelerinde 1850'li yıllara kadar kullanılmıştır. Macar runik yazısı genellikle bustrofedon usulü ile tahta-taş parçalara yazılırdı. Bu usulde yazı birbirini takip eder şekilde sağdan sola ve soldan sağa yazılırdı. Runik yazı Macarcadaki her ses birimi için ayrı harfler içermekteydi ve bu açıdan Macarcaya Latin alfabesinden daha uygun idi.

Bugünkü adıyla Transilvanya, tarihteki adıyla Macaristan'ın Osmanlı Devletine bağlı bağımsız bir prenslik olan Erdel bölgesinde yaşayan Türk soylu olduğu öne sürülen Sekellerin kullandığı yazıya "Rovas" yazısı denilmektedir. Bilindiği gibi Macaristan ve Erdel'in bulunduğu bölgelerde Hunlar ve Avarlar yaşamış, hüküm sürmüşlerdir. Rovans runik yazısı, Kilisenin ve Macar krallarının ölüm cezası tehditlerine rağmen 1648 tarihine kadar kullanılmıştır.

1690 tarihinde Osmanlı Devletine karşı kurulan haçlı ordusunda bulunan İtalyan bilim adamı Fernando Marsigli, baston olarak kullanılan bir tahta parçası üzerinde Rovas işaretleriyle yapılmış bir sekel takvimi görmüştür. Marsigli, yazıyı kopyalayıp İtalya'ya götürmüştür. Yazı şu an Bologna Üniversitesi kütüphanesindedir.

MS. 1000'lerde Macar Kral Hristiyan olduktan sonra pagan inancını hatırlatan runik yazılı metinleri yok ettirmiştir. Papalık ve Katolik papazlar bu yazıya savaş açtılar.

### **Anglosakson runik alfabesi**

5. yüzyıldan 8. yüzyıla dek kullanılan runik yazıdır. Bu yazı Eski İngilizce ile Eski Frizce dillerini yazmak için kullanılmıştır. Bu yazının kullanıldığı yazıtlar seyrekdir. İngiltere'nin Normanlar tarafından fethinden sonra yok olur.

### **Futhark , Yaşlı Futhark , eski Futhark veya Alman Futhark )**

Göç Döneminde Germen kabileleri tarafından Kuzey Batı Germen lehçeleri için kullanılan bir yazı sistemi idi. Yazıtlar, 2. yüzyıldan 8. Yüzyıllara ait eserler (mücevher, muska, alet, silah ve koşu taşı dahil ) üzerinde bulunmuştur.

**Genç Futhark** da adlandırılan, **İskandinav rünler** , bir olan runik alfabesi ve azaltılmış formu Elder Futhark 7. ve 8. yüzyıllarda sırasında bir "geçiş dönemi" sonra, 9. yüzyılda yaklaşık kullanımda sadece 16 karakterli. Azaltma, biraz paradoksal olarak, fonetik değişikliklerle Proto-Norse'un Eski Norse'ye dönüşmesiyle konuşulan dilde daha çok sayıda farklı fonemeye neden oldu.

Genç Futhark'ın ömrü kabaca Viking Çağına karşılık gelir. İskandinavya'nın Hristiyanlaştırılmasından sonra kullanımı azaldı. 12. yüzyılda İskandinavya'daki yazıların çoğu Latin alfabesindeydi. Ortaçağ rünleri (yaklaşık 1100-1500 kullanılırken) ve Latinleşmiş Dalecarlian rünleri (yaklaşık 1500-1910) biçiminde hayatta kaldı

Genç Futhark'ın kullanımı İskandinavya ve Viking Çağındaki yerleşim bölgelerinde, muhtemelen 9. yüzyıldan itibaren kullanımda bulunuyordu.

### **TAMGALARIN YANİ YAZININ YAYILIMI**

Bulunan tamgalar, balballar, kurganlar, taşbabalar tarihte bilinen bazı varsayımları sarsıyor. Türkleri Orta Asya halkı gösteren varsayımlar her geçen gün sarsılıyor. Türklerin ana yurdunu Azerbaycan, Hazar Denizi ve Kazakistan'ın Kuzey'i, Balkaş Gölü civarı olarak düşünürsek bütün taşlar yerine oturuyor. Ön Türkler, buradan Avrupa ve Çin'e kadar olan bölgeye yayılmışlardır. Bölgede tabi ki başka halklar da yaşıyordu. Hazar Denizi'ne adını veren (Kaspi Denizi) Kaslar, Volga'nın kaynaklarına yakın bölgelerde Fin-Ogur halkları, Kırım ve civarında Germenlerin ataları, Baltık kıyılarında Slavlar yaşıyordu. Ruslar'ın ataları Kuzeydeki ormanlarda yaşıyordu.



### **Sürüler ve keçe çadır ev**

Macar Türkolog G.Nemeth henüz 1912-1914 yıllarında Türklerin oluşum bölgesinin merkezi Orta Asya değil, Ural-Altay arasında olduğunu öne sürmüştü, daha sonra Türklerin ilk ana vatanı olarak Doğu Avrupa'yı göstermiştir. (Zekiev, Mir fatih Z, Türklerin ve Tatarların Kökeni)

Ön Türklerin bir kısmı buradan Avrupa'ya, büyük bir kısmı Asya içlerine göç etmişlerdir. İklimsel değişiklikler ve siyasi nedenlerle göçler çift taraflı olarak yüzyıllarca devam etmiştir.



### **Runik alfabeli bir İskandinav kılıcı**

Avrupa'nın ilk Turani kavimleri ortadan kalktıktan sonra kültürel ilişki Ön Türk kavimlerinden İskitler, Ten (Don), İtil (Volga) ve Yayık (Ural) nehirleri boylarında yaşayan Ön Türkler ve Batı Hunlar'ı olduğunu söyleyebiliriz.

\*\*

Tamgaları Ön Türklere komşu olan Kas kökenli kavimlerde kullanılmıştır. Kafkasya'da 3500 yıl öncesine ait yazıtlar bulunmuştur. Sadece bir bölgede üzerinde runik harfler bulunan 5000 adet tablet bulunmuştur. Tabletler MÖ. 4. Yüzyıldan MS. III. Yüzyıllar arasına aittir.

Anadolu'da bulunan Hitit hiyeroglifleri MÖ. 12 ve 7. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Nurbiy Lovpaçe, Eski Hatıpsa Kentinden Mesaj, s.8, Ankara-2012, KAF-DAV)

Kargamışta bulunan Adıge damgaları MÖ. 2000 yıllarına aittir. (Nurbıy Lovpaçe, Eski Hatıpsa Kentinden Mesaj, s.9, Ankara-2012, KAF-DAV)

Kuzey Kafkasya'da Karaçay-Malkar Türklerinin yaşadığı bölgelerde bulunan runik harfli yazıtların Hunların bir kolu olan Kuban Bulgar Türklerine ait olduğu ve 4'üncü veya 5'inci yüzyıllar arasında yazıldığı saptanmıştır. Bu yazıtların Yenisey ve Orhon yazıtlarından çok daha önce yazılmış olmaları dikkat çekicidir. Bu konudaki çalışmalarıyla tanınan Karaçaylı bilim adamı Soslanbek Bayçora, "Avrupadaki Eski Türk Yazıtları" adlı kitabında, Kuban Bulgar yazıtlarını açıklamalı olarak vermiştir. Soslanbek Bayçora, Kuban Bulgar metinlerinden yola çıkarak bir alfabe sistemi ortaya çıkarmış; Yenisey, Orhon, Tuna Bulgar ve İdil [Volga] Bulgar yazıtlarıyla karşılaştırmalı bir alfabe çizelgesi hazırlamıştır. Soslanbek Bayçora, Kuban Bulgar metinlerindeki harflerin, Orhon yazıtlarındaki harflere çok benzediğini ancak Kuban Bulgar metinlerinin çok daha önce oluşmuş bir yazı sistemine ait harflerle yazıldığını ileri sürmektedir. Karaçay-Malkar Türklerinin yaşadığı bölgede bulunan ve Hun-Bulgar Türklerine ait olduğu anlaşılan bu yazıtların aynı zamanda en eski Türk yazıtlarından olduğu, en azından Yenisey ve Orhon yazıtlarından çok daha eski olmalarıdır.

\*\*

Sonraki yüzyıllarda Asya ve Avrupa arasında kültürel ilişkiler İskitler, İskandinav kavimleri ve Etrüskler aracılığıyla sürdürülmüştür.

### **İskitler**

İskitler'e ait tarihi kayıtlar MÖ. 800'lü yıllara aittir. İskitler Çin'den Tuna'ya kadar uzanan 7000 km.lik bir coğrafyada hüküm sürmüşlerdir. Herodot, Tukidides gibi Antik Çağ tarihçileri İskitler için "Ata binen, uzun sivri külah takan, pantolon giyen, yay, hançer kullanan ve balta taşıyan; 4 ila 6 tekerlekli arabalarda yaşayan ve kırmız içen bir halk" olarak anlatırlar. Ölü gömme adetleri Göktürkler benzer.



### **Araba evlerin bir örneği**

İlhami Durmuş, İskitler adındaki eserinde İskitlerin kökeni üzerine olan görüşler yer vermiştir. 19. Yüzyılın önde tarihçileri İskitleri Ural-Altay ailesi içinde değerlendirirler. B. G. Niebuhn (1830), Yunan tarihi uzmanı Grote (1857), Neuman (1855) İskitlerin Ural-Altay ırkına mensup olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kiepart (1878), G. Nagy (1895), Geza Kum (1880) gibi araştırmacılar İskitlerin yaşam tarzını inceleyerek, "İskitlerin farklı Türk soylarını içerdiğini açıkça gösteriyor" diye yazmışlardır. (İskitler, s.56)



### **Bir mezarda bulunan İskit çizmesi**

Isac Newton, bir tarih kitabı yazmıştır. Tarih kitabında İskitlerden Avrupa'nın ilk insanları olarak bahseder. (Newton's Re ised History of Ancient Kindoms, Londra-2008, s:67-69. aktaran İskit-Türk Aynılığı Emine Sonnur Özcan, s: 34, Selenge Yayınları, İstanbul-2016 )

MÖ. I. Yüzyılda yaşıyan Romalı Tarihçi Pompeyli Trogus'un verdiği bilgileri aktaran ve MS. II. yüzyılda yaşıyan Romalı tarihçi Justin, İskitlerin dünya üzerinde en yeni millet değil, bilakis an eskisi olduğunun altını çizmektedir.(age.56)

Heredot,Thudides, Xenophon gibi tarihçiler İskitler için “atlı süvari, kement kullanan, iyi ok kullanan, geri dönüp ok atabilen, keçe külahlı, uzun saçlı, pantolon giyen halk olarak” tarif ederler.(age.83)

Hipokrat, İskitlerden kısrak sütü içen halk olarak bahseder. İskitlerin araba şeklindeki evlerinin keçeyle kaplı olduğunu yazar.(age.97)

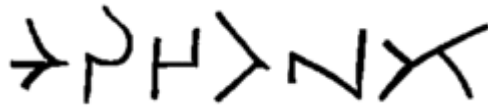
\*

İskitlerin içinde kas, Cermen ve İrani kavimler bulunabilir. Ancak yönetici sınıfın ve çoğunluğunun Ön Türk olduğunu söyleyebiliriz. İskitleri ve Persleri tanıyan Grek tarihçilerin hiç birisi bu halkların aynı dili konuşıtuğunu yazmaz. Aksine Ön Türklere benzediğini yazarlar.

Sovyet dönemi tarihçilerinin çoğu bu “Netameli” konuda devlet politikasına uydular. Stalin, Türk Milliyetçilerini ve Milliyetçi Türk komünistlerini otuzlu yıllarda yok etmişti. İkinci sınıf vatandaş yerine konulan Türk kavimlerine “Siz Altın Elbiseli adamın medeniyetini kuranların soyundan geliyorsunuz” diyemezdi. Devlet politikasına uymayan aydınların sonunu herkes görmüştü.

Türkler için göçebe yerine göçmen tanımı uygun olur. Maveratünnnehir ve Harezmi bölgelerindeki şehirleri Arap tarihçiler, Uygur kentlerini ise Çinliler yazarlar. Sasani ordusunda Türklerle birlikte görev yapan Araplar bölgeyi, zengin kentleri ve ipek ticaretini biliyorlardı. Bu yüzden sasani devleti yıkılınca bölgeyi saldırdılar.

468 yılında yıkılan Batı Hun Devleti'nin hâkim olduğu bölge'de Göktürkleri görürüz. Bölge daha sonra Batı Göktürklerin hâkimiyetindedir. 658-659 yıllarında Çin tarafından yıkılan bu imparatorluğun yerini Hazar Devleti alır.Hazarlar (685-965) Semender, Saray ve Kiev (kıyı ev) başta olmak üzere birçok kent kurdular.



Hazarlar Runik alfabeyi kullandılar. Günümüze ulaşan bir yazı, Hukirim=Okurum

Volga boyunda devlet kuran Bulgarlar Bulgar, Suvar, Kaşan, Çukatav, Aşlı,Tukçın), İbrahim (Bryakhimov) ve Tavile gibi birçok kentler kurmuşlardır. X. Yüzyılda Kimek topraklarını ziyaret eden Arap seyyah Ebu Delef, “Kimeklerin otuzdan fazla kentleri olduğunu” yazar.

Problem günümüz Türk tarihçilerin Türkleri “Göçmen değil, göçebe ve gayri medeni” görmeleridir. Tüm dünyanın HUNGAR (Hun) ve HUNGARY (Hun ülkesi) dediđine; biz Macar ve macaristan diyoruz.



## **Cermenler**

Dünya tarihinde en önemli ve güçlü iki grup atlı kavimler olmuştur, bunlardan birincisi Doğu'da Türkler, Batı'da ise Cermenler idiler.” Bahaeddin Ögel, **Türk Kültürünün Gelişme Çağları Cilt 2**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001, s. 9)

## **İskandinav kavimleri**

İskandinav yarımadasının ilk sakinleri Ural-Altay ailesine mensup Finlilerdi. Fillandiya'daki Abo kentinin Fince adı Turku'dur.

Türklerin bu kavimlere arka anlamında get veya got dediklerinin iddia eden tarihçilerin tezlerinin ve bu kavimlerin bölgede yaşayan Türk kavimleri ile benzerliklerinin daha fazla araştırılması ilginç bilgiler verebilir.

İskandinavya'da yaşayan (İsveç, Norveç, Danimarka ve Fillandiya) halkların Ön Türklerle ilgili en ilgin tez İsveç tarihinin kurucusu Prof. Sven Lagerbring (1707-1787) tarafından 1764 yılında öne sürülmüştür, “İSVEÇLİLERİN ATALARI TÜRK TÜR”. Sven Bring, eski sagalardan yola çıkarak, Eski İsveççenin Oden / Wodan tarafından getirildiğini öne sürer. Oden, Herwoar destanının (saga) birinci bölümünde Tirkior (Türkler) ve asiemaen (Asyalılar, Asyalı adamlar) olarak tanıtılan büyük bir kitlenin önderiydi.

Sven Bring'e göre “Oden Almanya üzerinden yola çıktı ve önce Almanya'da durdu. Oradan Halstein üzerinden Danimarka'ya geçti ve İsveç'te durdu. Nihayet bu uzun yolculukların sonuna geldi. Buralara birer oğlunu Kral olarak bıraktı ve yanlarına beraberlerindeki büyük gruplar verdi. (Laggerbring, Prof. Sven, İsveççenin Türkçe ile Benzerlikleri, s,37)

Prof. Seven'e göre İngiltere ailelerinin de (Yöneten asil aileler) atalarının kökeni aynı şekilde Oden'e ulaşır. (Laggerbring, Prof. Sven, İsveççenin Türkçe ile Benzerlikleri, s,38) Sven Bring, “Bizim atalarımız Odenin yoldaşları Türklerdir” der. (Laggerbring, Prof. Sven, İsveççenin Türkçe ile Benzerlikleri, s,38) Fillandiya'da yaşayan Laponlar, fizik olarak Asyalılara benzerler.

Lagerbring yalnız İskandinavya dillerinin değil Almanca, Fransızca ve İngilizcenin de Türkçe ile akraba olduğu görüşünü savunmuştur.

Bu konuda ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler Sayın Abdullah Girginin çevirdiği ve yazdığı iki kitabı okuyabilirler Atilla ve Batı Hunlar'ın Almanlarla/Cermen kavimleriyle ilişkilerini - Nibelungen Destanı'ndan öğrenebilirler.

Abdullah Girgin, Prof. Sven Lagerbring, İsveççenin Türkçe ile Benzerlikleri, İstanbul-2010 Kaynak Yayınları

Abdullah Girgin, İsveçlilerin Türk kökenleri üzerine, İstanbul-2011, Kaynak Yayınları

Nibelungen Destanı, Bursa-2001, Asa kitabevi

Tamgalar daha sonra kontlukların ve şehirlerin simgelerine dönüştü.

## **Etrüskler**

Medeniyetin başlangıç noktası sayılan "*alfabe ve yazılı anlatımı, medeniyeti*" Güney Avrupa'ya ilk kez götürülenlerin Etrüskler oldukları ifade edilmiştir. Bazı Türk tarihçiler ve bilhassa Macar araştırmacılar ETrüsklerin Ön Türk kavimlerinden olduğunu öne sürerler.

Etrüskler olarak anılan ve İtalya Tuscan bölgesine göç ederek, yerleşen ve bu topraklara medeniyet getiren kavmin de Türk oldukları kabul edilmiştir". (Kaynak; Mario Alie, Ancient Link; The Magyar - Etruscan Linguistic Relationship, Published by All Print Kiado, Budapest, 2005, s. 10 - 13.)

Ayrıca Latince ve Grekçe başta olmak üzere, tüm Batı alfabelerin ve dillerinin temel kaynağının "*Etrüsk Alfabeti - yani Gök-Türk Runik*" harflerinin olduğu vurgulanmıştır." Alfred Toth, Etruscans, Huns and Hungarians, Published By Mikes International, Den Haag, 2007, s. 3- 4.

Etrüsklerin Lidya'lıların yaşadığı bölgelerden Limni ve İtalya'ya göç etmişlerdir. Bu bize Batı Anadolu'da görülen Ön Türk tamgalarının kaynağını aydınlatır.

### **Ön Türklerin Avrupa'daki izleri**

İlk okul, orta, üniversite ve doktora öğrencileri için ayrı ayrı kitaplar yazan; kitapları günümüzde okutulan Edward Augustus Freeman, 1877 yılında yazdığı *History Europe* kitabının 2. Baskısında, Avrupa'ya gelen Arilerin, Avrupa'da yaşayan, "Avrupa'nın Ari olmayan", yani şimdiki atalarının soyundan olmayan" halkları (Hungaryan ve Türkler) uçlara sürdüler, imha ettiler.

Türk nefreti üzerine kurulu ve ırkçı bir tarih anlayışıyla yazılan bu kitap, Avrupa'nın ilk sakinlerinin Türk olduğunu yazar.

James Fergusson, 1877 yılında yayınladığı, "Rude Stone Monemen All Countries" adlı kitabında dünyadaki taş anıtları yazmıştır. Fergusson, Avrupa, Hindistan, Mısır ve Amerika'yı dolaşmış ve bu kitabı yazmıştır. Kitabının 30 ve 31. Sayfalarında Çin, Moğolistan, Tataristan, Hindistan, Yunanistan (Pelasglar), Etrürya ve Avrupa'daki tarih öncesi anıtları yapanlar Turanlılardır diye yazmıştır.

Fergusson, kitabının 507. Sayfasında " Turanlı milletlerin egemen olduğu yerler, Aryenlerin hiç ulaşamadığı yerlerde yaşayanlardır. Avrupa'daki dolmenleri inşa edenler kesinlikle Aryen ırkından değildirler, bu eserleri damarlarında Turan kanı taşıyanlar etmiştir. Turanlılar dünyanın en uzak köşelerine hâkim olmayı sürdürmüşler" diye yazmıştır.(Atatürk, bu makaleyi 1930 yılında Türkçeye çevirtmiştir.)

Ferguson, "Turanilerin VIII.-IX. Yüzyılda İngiltere ve Fransa'ya, XI-XII. Yüzyılda İskandinavya'ya egemen oldular" diye ekler.

Fergusson, Turanlıların Avrupa'daki yaptığı binden fazla dolmenin dökümünü çıkarmıştır.

Ferguson, Fransa'da yer adlarını inceledim. Neredeyse tamamı "Ak"la bitiyor. Akla biten kelimeler Türkçedir, Ari dilde yoktur. Bu ek, Türk dilinde vardır. Sonu "Ak"la biten nehir,

ırmak ve yerleşim adları Türkçe kökenlidir. M. Bertrand 1864'de Fransa'nın 31 yöresinde saptadığı 2225 dolmenin 517'sinin adlarının "ak" ile bittiğini tespit etmiştir.

İskoç asıllı yazar, kendi halkının da köklerini incelemiş, İskoçların da Türk olduğunu ve kökenlerinin İskitler olduğunu yazmıştır. İskoç bilgin yaptığı bir araştırmada İskoçyalıların 6 Nisan 1320'de papaya gönderdikleri bir yazıda kendilerinin Asyalı İskitlerin soyundan geldiklerini, "iskoç" (scyth) sözcüğünün "İskitein (scyth) özgün biçiminden başka bir şey olmadığını resmen bildirerek kilise kayıtlarına geçirtmişlerdi. Komşuları İrlandalılar da kökenlerinin Turanlı olduğunu belirterek övünürlerdi.

1873 yılında toplanan Uluslar arası oryantalistler Kongresine bir rapor sunan Leon Cahun, Ferguson'un bulgularını doğrulayıp, 30 sayfalık yeni kanıtlar açıklıyor ve "Avrupa'da Aryenlerden önce Turanlıların yaşadığını" söylüyor.

1876'da "Revue Orientale Americaine" derginde yayınlanan bir yazıda Fransa'da Ari dillerden önce konuşulan dilin Turani olduğu yazılmıştır. (Fransa'da 1800'lerin başında halkın sadece %10'nu Fransızca konuşuyordu. Günümüz'de Basklar, Brötonlar, Korsikalılar, Oksitanlar dillerini korumak için mücadele ediyor, Ekrem Hayri Peker) Cahun'a göre, bu dil Çağatay Türkçesine yakındır.

Bu yazı 1930'larda Atatürk tarafından Ruşen Eşref'e Türkçeye çevirtmiştir. "Fransa'da Ari Dillere Tekaddüm Eden Lehçenin Turani Menşei"

Fergusson ve Leon Cahun 500'den fazla yer adı bulmuşlardır.

Turanilerden geriye kalan başka bir iz ise Yeşim taşıdır. 1800'lerin başında İngiltere'nin Güney'inde, Fransa'nın Kuzey'inde çok sayıda yeşim taşından balta ağzı ve mücevher bulunmuştur. Buluntular MÖ. 6000, yani 8000 yıl öncesine aittir.

Avrupa'nın neresinde olursa olsun, kuruluşu 6000 yıl öncesine dayanan taş anıt ya da mezar bulunmuş ise; orada Orta Asya Türklerinin eski çağlarda "ya de" taşı dedikleri, hemen bütün Avrupa dillerinde "Ja de" (okunuşu) olarak adlandırılan ve Farsların "yeşm" dedikleri bizim ise yeşim taşı dediğimiz, sert taştan yapılmış baltalar ve turkuvaz taşından gerdanlıklar çıkarılmıştır.

Yeşim taşının Türkler için dinsel bir önemi vardı. Ölen insanların yanına yeşim taşından yapılmış mücevherler, nesnelere konurdu. Bu adet Türklerden Çinlilere geçmiş. İlginçtir, aynı adet Orta Amerika ve Meksika'da büyük uygarlıklar kurmuş Mayalar ve İnkalar'da da görülüyor.

İki İsviçreli araştırmacı bu taşın peşine düşerler, taşı sadece Türklerin yaşadığı Hotan'da bulurlar. Tarihçi Max Müller, yeşim taşını Aryenler'in yanlarında getirdiğini öne sürmüştü de ciddiye alınmamıştır.

Yeşim taşı, sadece Türklerin yaşadığı bölgede bulunuyordu. Türkler yeşim taşını Çinlilere satıp yerine ipek kumaş alıyorlardı. "Eski Tang Tarihi" adlı eserde, Çinlilerin Türklerden işlenmiş ve çoğu işlenmemiş yeşim taşı aldıklarını ve karşılığında ipek kumaş verdikleri yazılıdır. Yeşim taşı, onu parlatacak elmas tozunu elde etmek için daha sert bir maden olan

zirkonyum Türklerin yaşadığı bölgede bulunuyordu. Bu bölgede Ari halklar bulunmuyordu. Avrupa'da yeşim taşı yoktur. Yeşim taşını Avrupa'ya Türk soylu, Turani halklar getirmişlerdir.

Bu konuda 1906 yılında çeşitli disiplinlerden oluşan bilim adamlarınca bir kitap hazırlandı. Devasa boyutlarda sadece 100 adet basılan bu kitap o zamanki devletlere gönderilmiş ve kitabın kalıpları imha edilmiştir.

Avrupalı bazı bilginler Avrupa'da ya de taşı aramışlar sadece Kuzey İtalya'da rastladıkları içinde yeşim damarları bulunan bir metreküplük taş dışında bulamamışlardır.

Dünyanın en sert taşı olan elmasın sertlik derecesi 10, yeşim taşının ise 7 dir. Bu taş ancak kendinden daha sert olan elmas, safir, zircon, yakut gibi taşlarla işlenebiliyordu. Bu taşı işleyen Turanlı ustalar mineraloji konusunda büyük bir bilgiye sahiptiler. Dağlarda buldukları damarlardan dev ateşler yakarak yumuşattıkları tonlarca ağırlıkta ya de bloklarını dövüp kuma dönüştürdükleri elmas, safir, zircon ve yakut tozlarını ıslak derilere yedirip kurutarak elde ettikleri zımparalarla binlerce yıldır kullandıkları kendi yaratıları olan özel tornalarda tıraşlayarak biçimlendiriyorlardı. Avrupa'da bulunan yeşim taşları Türkistan'ın Hotan, Yarkent, Lolan, Miran dolaylarında çıkarılıyordu. Avrupa'da bulunan ya de baltaların ağızları keskin değildir, çünkü bu baltalar dinsel törenlerde kullanılıyordu.

### **Sürpriz bir damga**

Bulgaristan'a gelen Türk boyları, MS. 680'de burada bir devlet kurdular. Bulgar hükümdarı Boris (852-869) Ortodoks Hristiyan oldu. Papazlar, Bulgarlara kullandıkları runik yazı yerine yaptıkları Kril alfabesini kullandırdılar. Pagan dönemini hatırlatan runik yazılı eserler yok edildi. Buna rağmen Preslav ve Pliska antik kentlerinde, bölgeye yakın dobruca'nın Murfatlar köyünde çok sayıda runik yazılı eser günümüze ulaştı.



1957 yılında Romanya'daki Dobruca bölgesindeki Köstence iline 20 km. uzaklıkta Murfatlar köyünde yapılan kazılarda Tuna kanalına 400 metre mesafede birbirine bağlı dört kilise galerisinden oluşan bir yer altı kilisesi bulunmuştur. Bu kilisede Grek, Glagolik ve Kiril alfabesiyle yazılmış metinler dışında runik yazılı taşlar, sütunlar ve kitabeler bulunmuştur.

İlginç olan buradaki kalıntılar arasında üzerinde arslan kabartması bulunan mermer bir taş ve üzerinde runik yazılı bir kurt başı dikkat çeker.

Bulgar Türkleri tarafından kurulan Preslav antik kentinde, üzerlerinde tamgalar, runik yazılar, piktogramlar, resimler bulunan taşlar, seramikler bulunmuştur. Bulgaristan'daki Şumnu müzesinde antik Preslav şehrinden çıkarılan çok sayıda runik damgalı taşlar, piktogramlar ve heykeller sergilenmektedir. Antik kentin duvarlarında çok sayıda tamga bulunuyor.

Dobruca, onlarca asır Türklerin yurdu olmuş ve son oğuz prensliği burada hüküm sürerken

Sultan II. Murat devrinde Osmanlılar tarafından yıkılmıştır.

Dobruca'daki Tatar mezarlığındaki mezar taşlarında Türk soy tamgaları görülmektedir.

\*

Runik yazılı en eski belge 1599 tarihli bir haritadır. Bu haritada Vikinglerin gittiği İzlanda, Grönland ve ameri kıtası kıyıları gösterilmektedir.

\*\*\*



## **TARIM HAVZASINDA BULUNAN MUMYALAR**

Bulunan mumyalar 3,800 yaşında. Buna rağmen yarı açık gözlerindeki uzun kirpikleri düzgün biçimde korunmuş ve çok iyi durumdaki uzun saçları omuzlarına düşüyor. Resimdeki mumyanın özelliği, bulunduğu bölgede Çinlilerden çok önce yaşamış olması ve görünümüyle Kafkasyalı insanlara benzerlik göstermesi. Bu iki unsur, Çin'in bulunduğu topraklardaki ilk yerleşimcilerin Avrupalı oldukları teorisini ortaya atıyor. Tarım mumyalarının keşfedilmesi, Kafkasya'dan gelen yerleşimcilerin Çin'in bazı bölgelerine Wu Di'nin zamanından binlerce yıl önce geldikleri düşüncesini güçlendirdi. Kısaca, Kafkasyalılar, Sincan bölgesine Doğu Asyalılardan çok daha önce varmıştı.

### **MUMYALARIN SIRRI**

Xiaohe'nun Güzelliği, iki bin ile dört bin yıl öncesine ait 150 adet eşya ile birlikte gömülen iki diğer mumyayla bulundu. Mumya, ABD'de ilk olarak Mart 2010'da California'daki Bowers Müzesi'nde sergilendi. Mart 2011'de ise Pennsylvania'da "İpek Yolu'nun Sırları" adlı sergide yer alacaktı. Ancak Çin'in müdahalesi ile sergiden çekilmesi büyük bir hayal kırıklığına neden oldu. Serginin başında bulunan Çin dili ve edebiyatı uzmanı Victor Mair, AP haber ajansına yorum yapmayı reddetti. Mumyaların görünüşleri, Bronz Çağı'nda yaşamış bu göçebelerin Hint-Avrupa dilleri konuştuğu ve Rusya veya Ukrayna'dan gelmiş olabileceğini öne sürüyor.

\*

Mumyalar, National Geographic Topluluğu'nun, insan genetiğinin zaman içinde nasıl değişim gösterdiğini araştıran projesi kapsamında incelendi. Projenin başındaki Spencer Well, Tarım Havzası mumyalarının Çin'in batı bölgelerine kültürlerini, kendilerine özgü eşyalarını ve genlerini getirdiklerini, hatta atı ilk evcilleştiren insanlar da olabileceklerini belirtti.

Tarım mumyalarını 1993'ten beri inceleyen Pennsylvania Üniversitesi öğretim üyesi Mair ise mumyalarla birlikte bulunan bronz ve koyun kemiğinden yapılmış eşyalara bakarak, Avrupalıların metalürji alanındaki teknolojilerini Çin'e getirmiş olabileceklerine değindi. Mair, yapılan gen çalışmalarından elde edilen bulguların, "Batıdan gelen erkeklerle, Orta Asya'daki kadınlar arasında bağlantı kurduğunu" ifade etti. Tarım Havzasının çorak ve tuzlu toprakları, günümüze ulaşan mumyaların birçok antik Mısır dönemine ait mumyadan daha iyi korunmasını sağladı. Mumyaların yüz hatlarındaki çizgilerin bile belirgin. Mumyalarla birlikte bulunan eşyalar ise M.Ö 138 civarında kullanılmaya başlanan İpek Yolu'ndan çok önceki dönemlerde Avrupa-Asya arasında ticaret yapıldığını ortaya koydu.

### **ÇİN SERGİLENMELERİNE KARŞI**



2007 yılında, Çin hükümeti National Geographic Topluluğu'nun yürüttüğü gen araştırmasına izin verdi. Yapılan araştırmanın sonunda, mumyaların Avrupa, Mezopotamya, İndus Nehri bölgesi ve henüz belirlenmeyen diğer bölgelerden geldikleri anlaşıldı. Daha da ilginç, bazı mumyalar, üzerlerine dokuma kumaş giydirilerek gömülmüştür. Bu kumaşlar, İskoçya'nın kuzeyindeki yaşayan klanların ölülerini gömerken giydirdikleri ekoseli kumaşa çok büyük benzerlik gösteriyordu. Bazı erkek ve kadın mumyalarda, şaman olduklarını kanısını güçlendiren uçları uzun şapkalar bulundu. Bu şapkalar, tıpkı Oz Büyücüsü filmindeki büyücü şapkasının benzeriydi.

Bu mumyaların giysi ve çantalarında, hint keneviri dâhil olmak üzere tedavi amaçlı kullanılan bitkiler çıktı. Ayrıca, tılsımlar ve ayinlerde kullanıldığı düşünülen renkli çubuklar ortaya çıkarıldı.

Tüm bunlardan çok daha fazla gizeme sahip Tarım mumyaları, Pekin hükümetinin fazla üzerine gidilmesini istemediği antik eserler durumunda. Pekin'in bu konudan fazla bahsedilmemesini istemesinin bir diğer sebebi de, Uygur Türklerinin mumyaları sahiplenmesi.

Bu olay bize Avrupa'dan Asya'ya olan yolculuğu gösteriyor. Asya'ya göç eden Akdeniz, yani Kafkas tipli insanlara örnek Japonya'da yaşayan Aynulardır. Bu halk, Japonlar tarafından dağıtılmış ve asimile edilmiştir. Bu halkın kültürü üzerine yeterince araştırma yapılmamıştır.

## **TARİH YAZIMININ DEĞİŞİMİ 19. YÜZYIL**

18. yüzyılın sonlarında tarih sayfasında üç yeni güç belirdi, İngiltere, Avusturya ve Rus Çarlığı. Bir a, Avrupa ve Asya'da da ülkesi olan İngiltere denizlerde büyürken, Rus Çarlığı kara devleti olarak büyüdü.

İspanya, Portekiz ve Fransa gibi sömürge ki imparatorlukları çökmeye başladı. Avusturya ve Rusya, kara imparatorluğu olarak kaldılar. Osmanlı, İran ve Fas imparatorlukları gerileme sürecine girdi.

Avrupa'da din savaları sona erdi. Angikan, Protestan, Kalvinist devletler ön plana çıktı. Amerika kıtası yerleşime açıldı. Kölelik patladı. Afrika kıtası boşaltıldı, yerel devletler yıkıldı.

Avrupalılar'ın Turan/Türk atalarından kurtuluşu aydınlanma çağıyla başlar. Osmanlı İmparatorluğu II. Viyana kuşatmasından sonra(1686) yenilgi dönemine girmiştir. Avrupalı filozoflar kendilerine ata olarak Antik Yunan'ı seçerler. Ancak Antik Yunan'ın yazısı Fenike kökenliydi. Orta Asya, Mısır, Çin medeniyetleri karşısında Antik Yunan medeniyeti çok sönük kalıyordu,

19. Yüzyılın başında Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu yıkıldı, Prusya devleti doğdu. 1765 yılında iyice Hindistan'a yerleşen İngiltere, bu kıtayı ele geçirdi. Fransa Napolyon'la büyümeye kalktı, Afrika kıtasını İngiltere ile paylaşmaya başladılar. 1830'lardan sonra Antik Çağ'dan gelen Çin İmparatorluğu da işgal edilmeye başlandı.

19. yüzyıl emperyalizmin doğduğu ve kökleşmeye başladığı dönem oldu. Hindistan'daki sömürge düzenini iyice pekiştiren İngiltere yeni bir kavrama destek verdi, **Ari ırk**.

Ari ırkın çıkış yeri bulundu, Hindistan. Gerçi İngilizler, Hindistan'a geldiklerinde Ari ırkla alakalı, Ari ırka benzer kimseyi bulamadılar ama ne gam. Slogan hazırdı "Ata yurdumuza medeniyet getirmeye geldik".

Ari ırk kavramıyla beraber yeni bir din doğdu, Darwinizm. Darwin'in Doğal seleksiyon tezi insan ırklarına da uygulandı. Siyah, sarı ve Kızıl ırklar hayvanlarla aynı statüye indirildi. Aynı şekilde Protestan ve Katoliklik dışındaki dini inançlara mensup olanlar da ikinci sınıf insan olarak nitelendirildi.

Avrupa'da Kırım Savaşı'nda 1856'da kurulan denge, önce Fransa'nın Ruslara yanaşması, Prusya'nın önce 1866'sa Avusturya-Macaristan'ı, sonra 1871 yılında Fransa'yı mağlup etmesi bütün dengeleri değiştirdi.

1875 yılında Osmanlı İmparatorluğu moratoryum ilan ederek iflasını ilan etti. Osmanlı tahvillerini alan Avrupa orta sınıfı ve politikacılar Osmanlı Devletine düşman oldu. Sonra 93 Harbi (1877-1878 Osmanlı Rus savaşı) Osmanlı'nın Balkanlardan atılması ve Osmanlı Devleti'nin varlığının İngiltere'nin politik gereksinimlerine bağlı kalması...

Önce Yunanistan'ın kurulmasıyla başlayan ve 1870'lerden sonra zirveye çıkan Türk ve kısmen Müslüman düşmanlığı Batı'da hızla yaygınlaştı. Türk düşmanlığı, Müslüman düşmanlığının da önüne geçti.

Emperyalist İngiltere'nin Liberal Parti lideri Gladstone 1876'da "Türk ırkını Avrupa'dan kovup Asya'ya süreceğiz" diyordu. İngiltere ve benzeri emperyalist ülkelerin aydınları da yöneticilerine uydular.

Avrupa'da Layard, Rawlinson, Layard'ın İskoç danışmanı Fergusson gibi bilgin diplomatlar 1800-1880 yılları arasında yaptıkları arkeolojik çalışmalarda Asur, Babil, Sümer gibi eski uygarlıkların kalıntılarını ortaya çıkarmış ve bu uygarlıklarda Asya kökenli Turani toplulukların yapıcı etkisi bulunduğunu kanıtlarıyla duyurmuşlardır.

Yaşamının büyük bir bölümünü adadığı Eski Çağlar Mimarisi çalışmalarının sonunda Fergusson; 600 yıl önce Avrupa'da Aryanların değil Asya kökenli "Turanlıların egemen olduklarını gözler önüne sermiştir. Fergusson'a bu çalışmalarından dolayı "İngiltere Kraliyet Mimarlar Enstitüsü" ödül vermiştir.

Fergusson dünyanın dört bir yanındaki taş anıtları incelemiş; taş yapıların, anıtların ve dolmenlerin kurulduğu yerlerin Türkçe konuşan Turan kökenli halklar tarafından yapıldığını, yer adlarının sonu "ak" sesiyle biten Türkçe sözcükler olduğunu kanıtlamıştır. M. Bertrand 1864'de Fransa'nın 31 yöresinde saptadığı 2225 dolmenin 517'sinin adlarının "ak" ile bittiğini tespit etmiştir. İskoç bilgin yaptığı bir çalışmada İskoçyalıların 6 Nisan 1320'de papaya gönderdikleri bir yazıda kendilerinin Asyalı İskitlerin soyundan geldiklerini, "iskoç" (scyth) sözcüğünün "İskitein (scyth) özgün biçiminden başka bir şey olmadığını resmen bildirerek kilise kayıtlarına geçirtmişlerdi. Komşuları İrlandalılar da kökenlerinin Turanlı olduğunu belirterek övünürlerdi.

Avrupa'nın neresinde olursa olsun, kuruluşu 6000 yıl öncesine dayanan taş anıt ya da mezar bulunmuş ise; orada Orta Asya Türklerinin eski çağlarda “ya de” taşı dedikleri, hemen bütün Avrupa dillerinde “Ja de” (okunuşu) olarak adlandırılan ve Farsların “yeşm” dedikleri bizim ise yeşim taşı dediğimiz, sert taştan yapılmış baltalar ve turkuvaz taşından gerdanlıklar çıkarılmıştır.

Dünyanın en sert taşı olan elmasın sertlik derecesi 10, yeşim taşının ise 7 dir. Bu taş ancak kendinden daha sert olan elmas, safir, zircon, yakut gibi taşlarla işlenebiliyordu. Bu taşı işleyen Turanlı ustalar mineraloji konusunda büyük bir bilgiye sahiptiler. Dağlarda buldukları damarlardan dev ateşler yakarak yumuşattıkları tonlarca ağırlıkta ya de bloklarını dövüp kuma dönüştürdükleri elmas, safir, zircon ve yakut tozlarını ıslak derilere yedirip kurutarak elde ettikleri zımparalarla binlerce yıldır kullandıkları kendi yaratıları olan özel tornalarda tıraşlayarak biçimlendiriyorlardı. Avrupa'da bulunan yeşim taşları Türkistan'ın Hotan, Yarkent, Lolan, Miran dolaylarında çıkarılıyordu. Avrupa'da bulunan ya de baltaların ağızları keskin değildir, çünkü bu baltalar dinsel törenlerde kullanılıyordu.

Yeşim taşının Türkler için dinsel bir önemi vardı. Ölen insanların yanına yeşim taşından yapılmış mücevherler, nesnelere konurdu. Bu adet Türklerden Çinlilere geçmiş. İlginçtir, aynı adet Orta Amerika ve Meksika'da büyük uygarlıklar kurmuş Mayalar ve İnkalar'da da görülüyor

## **19. YÜZYIL SONUNDATARİH YAZIMININ DEĞİŞİMİ**

Bütün bu değişikliğe uygun felsefeciler de çıktı, emperyalizmin politikaları doğrultusunda yeni felsefeler üretildi. Her felsefecinin Engels ve Marx olması gerekmiyordu. Felsefe dışında diğer sosyal bilimler de bu gelişmelerden etkilendiler.

Tabi ki tarih de bundan etkilendi. Herodot'un “Grekler tanrılarını Mısırlılardan aldılar” sözü unutuldu. Medeniyetin Mezopotamya-Anadolu-Mısır ve Türkistan-Hindistan ve Çin aksından doğduğu unutturuldu. Çünkü Avrupa emperyalizmi ne kadar uğraşırsa uğraşsın kendine bir kök bulamadı, sonunda Grekleri ata ilan edip bu işin içinden çıktılar.

18. yüzyılın sonlarında tarih sayfasında üç yeni güç belirdi, İngiltere, Avusturya ve Rus Çarlığı. Bir a, Avrupa ve Asya'da da ülkesi olan İngiltere denizlerde büyürken, Rus Çarlığı kara devleti olarak büyüdü.

İspanya, Portekiz ve Fransa gibi sömürgeci imparatorlukları çökmeye başladı. Avusturya ve Rusya, kara imparatorluğu olarak kaldılar. Osmanlı, İran ve Fas imparatorlukları gerileme sürecine girdi.

Avrupa'da din savaları sona erdi. Angikan, Protestan, Kalvinist devletler ön plana çıktı. Amerika kıtası yerleşime açıldı. Kölelik patladı. Afrika kıtası boşaltıldı, yerel devletler yıkıldı.

19. Yüzyılın başında Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu yıkıldı, Prusya devleti doğdu. 1765 yılında iyice Hindistan'a yerleşen İngiltere, bu kıtayı ele geçirdi. Fransa Napolyon'la büyümeye kalktı, Afrika kıtasını İngiltere ile paylaşmaya başladılar. 1830'lardan sonra Antik Çağ'dan gelen Çin İmparatorluğu da işgal edilmeye başlandı.

19. yüzyıl emperyalizmin doğduğu ve kökleşmeye başladığı dönem oldu. Hindistan'daki sömürge düzenini iyice pekiştiren İngiltere yeni bir kavrama destek Verdi; **Ari ırk**.

Ari ırkın çıkış yeri bulundu, Hindistan. Gerçi İngilizler, Hindistan'a geldiklerinde Ari ırkla alakalı, Ari ırka benzer kimseyi bulamadılar ama ne gam. Slogan hazırdı "Ata yurdumuza medeniyet getirmeye geldik".

Ari ırk kavramıyla beraber yeni bir din doğdu, Darwinizm. Darwin'in Doğal seleksiyon tezi insan ırklarına da uygulandı. Siyah, sarı ve Kızıl ırklar hayvanlarla aynı statüye indirildi. Aynı şekilde Protestan ve Katoliklik dışındaki dini inançlara mensup olanlar da ikinci sınıf insan olarak nitelendirildi.

Avrupa'da Kırım Savaşı'nda 1856'da kurulan denge, önce Fransa'nın Ruslara yanaşması, Prusya'nın önce 1866'sa Avusturya-Macaristan'ı, sonra 1871 yılında Fransa'yı mağlup etmesi bütün dengeleri değiştirdi.

1875 yılında Osmanlı İmparatorluğu moratoryum ilan ederek iflasını ilan etti. Osmanlı tahvillerini alan Avrupa orta sınıfı ve politikacılar Osmanlı Devletine düşman oldu. Sonra 93 Harbi (1877-1878 Osmanlı Rus savaşı) Osmanlı'nın Balkanlardan atılması ve Osmanlı Devleti'nin varlığının İngiltere'nin politik gereksinimlerine bağlı kalması...

Önce Yunanistan'ın kurulmasıyla başlayan ve 1870'lerden sonra zirveye çıkan Türk ve kısmen Müslüman düşmanlığı Batı'da hızla yaygınlaştı. Türk düşmanlığı, Müslüman düşmanlığının da önüne geçti.

Bütün bu değişikliğe uygun felsefeciler de çıktı, emperyalizmin politikaları doğrultusunda yeni felsefeler üretildi. Her felsefecinin Engels ve Marx olması gerekmiyordu. Felsefe dışında diğer sosyal bilimler de bu gelişmelerden etkilendiler.

1800-1870 yılları arasında bilim dünyasında asur, Babil, Sümer gibi uygarlıkların Turani olduğu kabul edilmişti. Bu görüşler ve Avrupalıların atalarının Turani olduğu tezi Avrupa'nın önde gelen düşünürlerinden Ernest Renan'ı dehşete düşürmüştür. 29 Temmuz 1873'te "Journal Asiatique" dergisinde uzun bir makale yazar. Yazdığı makalede ırkçı bakışını dile getirir ve deyim yerindeyse diğer düşünelere ayar verir. Renan. Yazının 41 ve 42.sayfalarında Mezopotamya'da yapılan kazılarda bulunan Asur, Babil, Sümer gibi uygarlıkların, bugüne kadar hiçbir uygarlık üretmemiş barbar Türklere ve Macarlara mal edilmesi ağır siyasi sonuçlar doğurur. Eğer bu uygarlıkları Türkler kurduysa durum fecidir. (Avrupalılar'ın Ataları Türktür. Cengiz Özakıncı, Kanal B. 04/11/2017, saat:22)

Tabi ki tarih de bundan etkilendi. Herodot'un "Grekler tanrılarını Mısırlılardan aldılar" sözü unutuldu. Medeniyetin Mezopotamya-Anadolu-Mısır ve Türkistan-Hindistan ve Çin aksından doğduğu unutturuldu. Çünkü Avrupa emperyalizmi ne kadar uğraşırsa uğraşsın kendine bir kök bulamadı, sonunda Grekleri ata ilan edip bu işin içinden çıktılar.

G. Thomson gibi Marksist kökenli tarihçiler yazılarıyla (Tarih Öncesi Ege) bu anlayışa karşı çıktılar. Sovyet dönemi tarihçiler sınıf temelli tarih anlayışıyla Batının emperyalist tarih anlayışına karşı çıktılar.

Martin Bernal, 1987 yılında yayınladığı“Kara Atena Eski Yunan Uydurmacası Nasıl İmal Edildi 1785-1985” adlı eserinde bu yeni tarih anlayışının doğuşunu ve gelişimini ayrıntılı şekilde yazmıştır.

Bernal’a göre,“Avrupa merkezci teoriler, Asya ve Afrikalı toplumları dünyanın tarihsel gelişme yatağının dışına itmektir. Böylece Avrupa toplumu, sözüm ona insanlığın biricik gelişme yatağı ve öncüsü olmaktadır. Doğu toplumlarının ise gelişme dinamiğine yapısal olarak sahip olmadıkları, sosyoekonomik kuruluşları nedeniyle tıkanıklıkları ileri sürülmektedir. Sonuç olarak "geri" üçüncü dünya halklarının bu tıkanıklığını açacak olan Batı emperyalizmi ve sömürgecilik haklı kılınmaktadır.” Martin Bernal, bu kitabında "eskiçağ modeli" adını verdiği tarihsel-kültürel modelin 19. yüzyılın başına kadar geçerliliğini koruduğunu, oysa Yunan tarihinin okullarda öğretilen versiyonunun ancak 1840 ve 1850'lerde geliştirildiğini, 19. yüzyılda Kuzey Avrupa ırkçılığının patlamasıyla birlikte "özgün Avrupa uygarlığının beşiği Yunanistan" efsanesinin ortaya atıldığını ve Yunanistan'ı oluşturan Avrupa dışı unsurların yok sayılmaya başlandığını belirtmektedir.

G. Thomson gibi Marksist kökenli tarihçiler yazılarıyla (Tarih Öncesi Ege) bu anlayışa karşı çıktılar. Sovyet dönemi tarihçiler sınıf temelli tarih anlayışıyla Batının emperyalist tarih anlayışına karşı çıktılar.

Martin Bernal, 1987 yılında yayınladığı“Kara Atena Eski Yunan Uydurmacası Nasıl İmal Edildi 1785-1985” adlı eserinde bu yeni tarih anlayışının doğuşunu ve gelişimini ayrıntılı şekilde yazmıştır.

Bernal’a göre, “Avrupa merkezci teoriler, Asya ve Afrikalı toplumları dünyanın tarihsel gelişme yatağının dışına itmektir. Böylece Avrupa toplumu, sözüm ona insanlığın biricik gelişme yatağı ve öncüsü olmaktadır. Doğu toplumlarının ise gelişme dinamiğine yapısal olarak sahip olmadıkları, sosyoekonomik kuruluşları nedeniyle tıkanıklıkları ileri sürülmektedir. Sonuç olarak "Geri" üçüncü dünya halklarının bu tıkanıklığını açacak olan Batı emperyalizmi ve sömürgecilik haklı kılınmaktadır.” Martin Bernal, bu kitabında "eskiçağ modeli" adını verdiği tarihsel-kültürel modelin 19. yüzyılın başına kadar geçerliliğini koruduğunu, oysa Yunan tarihinin okullarda öğretilen versiyonunun ancak 1840 ve 1850'lerde geliştirildiğini, 19. Yüzyıl da Kuzey Avrupa ırkçılığının patlamasıyla birlikte "özgün Avrupa uygarlığının beşiği Yunanistan" efsanesinin ortaya atıldığını ve Yunanistan'ı oluşturan Avrupa dışı unsurların yok sayılmaya başlandığını belirtmektedir.

\*

**21 Aralık 2017 tarihli bir gazete haberi Moğolistan’da 1300 yıllık Turki Anıtsal Mezar Keşfedildi**

Moğolistan'ın doğusundaki Dongoin shiree arkeolojik alanında, Türki runik yazılar kazınmış 14 dikili taştan oluşan kare bir mezar kompleksi keşfedildi.

Keşif, Osaka Üniversitesi ve Moğolistan Bilimler Akademisi Tarih ve Arkeoloji Enstitüsü tarafından ortak yürütülen kazılar sırasında üç yıllık bir araştırma projesi kapsamında yapıldı.

Daha önce, bu tür yazıtların yalnızca Ulan Bator'un batı bölgesindeki bozkırlarda olduğuna inanılıyordu. Ancak bu keşif, Ortaçağ'da doğu Moğolistan'daki ilişkilerin ve kabile dengelerinin aydınlatılmasını sağladı.

Söz konusu anıtsal yapı kare biçiminde ve ortadaki yükseltilmiş bir tepedeki mezarın etrafını saran yazıtlı 14 dikilitaştan oluşuyor.

Dikilitaşlardaki her bir yazıda, Türki kabilelere ait toplam 100 tamga yer alıyor (Tamga, Avrasya göçebe halklarının kullandığı bir mühür veya damga). Aynı zamanda bu dikilitaşlardaki yazıtlar, Moğolistan'da şimdiye kadar bulunan en büyük Türki yazıtlarını oluşturuyor.

Mezarda bulunan kömür parçası, koyun derisi parçası ve bir at kemiği parçasına yapılan radyokarbon analizler, bu mezar kompleksinin yaklaşık olarak 8. yüzyılda, İkinci Göktürk Kağanlığı döneminde yapıldığını gösteriyor.

Yazıtları deşifre eden Profesör Takashi Osawa, bu mezar kompleksinin bir Yabgu'ya ait olduğunu söylüyor. Yabgu, Bilge Kağan döneminde (MS 716-734), Kağan'dan sonraki en yüksek ünvanı. Ayrıca, bu Yabgu'nun doğu Moğolistan'da Tengri Kağan döneminde (MS 734-741), üst düzey idari görevli ve bir komutan olan Tölis-Shad oldu.

Bulgular, bu benzersiz mezar kompleksinin bulunduğu Dongoin shiree stepinin, Çin ve Türk metinlerindeki yazıtlardan bilinmeyen eski Türk Kağanlığının doğu alanının merkezi olduğunu gösteriyor.

\*\*\*

Runik alfabe Türk kavimleri tarafından uzun süre kullanıldı. X. Yüzyılda Kimek topraklarını ziyaret eden Arap seyyah Ebu Delef, "Onlarda sapıyla yazı yazdıkları kamış üretilir". Kimekler, eski Türk alfabesiyle yazı yazdıkları konusunda İrtiş civarı ve Tarbagatay Dağı'nda bulunan eski eserler ve IX-X. Yüzyıla ait Türkçe kitabeli tunç aynalar birer delildir.(KAZAKİSTAN ve KAZAKLAR, Kazakistan Bilimler Akademisi, İstanbul-2013, s,105)

Arapça eğitim yaygınlaştıkça runik yazı kullanımdan kalkmıştır. Buna rağmen unutulmadı ve 15. Yüzyılda Fatih Sultan Mehmet tarafından Otlukbeli Savaşı sonrası Doğu'daki Türk ülkelerine gönderilen Uygurca fetihnamelerde kullanılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet'in Doğu'daki Türk devlet ve beyliklerine gönderdiği ve Runik alfabesini kullandığı mektubu Sayın Hakan erdem Karar gazetesinde 21 Ocak'ta bu mektubu yayınlamıştır.

“Daha önceki Anadolu Selçuklularının ve Danişmendliler, Artuklular, Saltukoğulları ve Mengücekliler gibi ilk kuşak Türk beyliklerinin Türkçeyi yani Oğuzca’yı yazı dili olarak kullanmadıkları düşünüldüğünde meşru bir sorudur bu. Bu söylediğim, Türkçenin başka şubelerinin çok daha önce yazı dili olarak kullanılmadığı anlamına gelmiyor tabii ki. Sekizinci yüzyılın başlarından kalma Orhun yazıtları ve onlardan daha eski olan Yenisey yazıtlarında, bugün Eski Türkçe diye adlandırdığımız bir Türkçenin yetkinlikle kullanıldığını görüyoruz.



Muhakkak ki değişik Türkî kavimlerin kendilerine ait konuşma dilleri bulunuyordu ama yazı dili olan Eski Türkçenin daha sonraki Uygur Kağanlığı ve onları yıkan Kırgız devleti döneminde de pek bir değişikliğe uğramaksızın onuncu yüzyıla kadar kullanılmaya devam ettiği bir gerçektir. 17 Mart 930’da Köktürk alfabesiyle ama taşa değil de bildiğimiz kâğıt üzerine, eski bir Uygur diyalektiyle yazılan ve bugüne gelebilen tek Eski Türkçe kitap olan Irk Bitig, merhum Talat Tekin tarafından yayımlanmıştı. Aynı şekilde, Eski Türkçeye ilişkisi daha belirgin olan Karahanlı Türkçesiyle yazılmış ve 11. Yüzyıla ait Kutadgubilig gibi anıtsal bir eser de mevcut. Arapça- Türkçe bir sözlük olan Dîvânü Lügâti’t-Türk ‘teki Türkçe de Karahanlı Türkçesidir. Bu Türkçeye yapılmış Kur’an tercümesi bile var.

Sayın İsmail Doğan’ın Kırşehir’de geç dönemlere ait iki makas ve bir halı tarağının üzerinde tesbit ettiğini söylediği karakterler ve bazı halı desenleri gerçekten de runik karakterlere benziyor ama bunlardan yola çıkarak bir yargıya ulaşmak güçtür. Anadolu coğrafyasında Uygur harfleriyle yazılmış yazılar hususunda ise karşılaştırılamayacak kadar çok kanıt sahibiz. Fatih’in divanında bile Uygur alfabesiyle yazan Abdürrezzak Bahşı adında bir kâtip vardı. Otlukbeli zaferinden sonra doğuda bu alfabeyi kullanan kesimler düşünülerek onun kaleme aldığı yarlığı, merhum Reşid Rahmeti Arat yayımlamıştır.

### **Antik Çağdan günümüze tamganın yolculuğu**

Tamgalar binlerce yıl öncesinden günümüzde farklı şekillerde çıkıyor. 1930’larda Bursa yöresinde tamgalar üzerine araştırma yapan A. Rıza Yalgın’ın derlediği tamgalar 1943 yılında Bursa Halkevi’nin 14 nolu yayını olarak basılır. Anadolu’da Türk Damgaları (Damgalar, enler, imler, üzerinde Bursa’nın Değeri)



A. Rıza Yalın, Bursa ve çevresinde yaşayan Türk boylarının tamgalarının Sibirya'daki Yenisey Nehri boylarındaki tamgalara benzerliğine işaret eder. Yalın'ın bulduğu bazı tamgalar Kırım hanlarının tamgalarına benzer.

Bu kitapta ilginç bir hikâye var. Yazarın anlatımını aynen aktarıyorum. Karacabey kazasına merbut Akhisar köyünde küçük Ömerin Hüseyinin kullanmakta olduğu bu tamga, Oğuz boyu Bayat aşiretinin damgasının aynısıdır. Karacabey Fen memuru Bay Recebe bu damgayı gösterdiğim zaman Bay Recep <<Otuz yıl önce Piştikez köylerinden Kirmikirde Karayaniden bir inek almıştım. İnekte bu damgaya görünce bunun bir hristiyan alameti olduğunu zannederek çekindim. Yaniye sordum. Yani bana bunun bir ecdat hâtırası olduğunu ve bununla damgalanmış at ve öküzlerde (Devlet kuvveti) bulunacağını söylemişti>>.

Şimdi dünyalar benim olmuştu. Çünkü; Hünername sahibi bana: <<Devletlû ve Nimetlû Bayat damgası>> adını vermiştir. A. Rıza Yalın, Anadolu'da Türk Damgaları (Damgalar, enler, imler, üzerinde Bursa'nın Değeri, s: 70).

Yazarın tespiti beni şaşırtmamıştı.2014 yılında Bursa'nın Yenişehir Belediyesinin düzenlediği "Tarihten Günümüze Yenişehir Sempozyumu"na "Güney Marmara Bölgesine Bizans Döneminde Yerleştirilen Türkopoller" adında bir bildiri sunmuştum. Sunduğum bu bildiride, Güney Marmara'ya yerleştirilen Türk boylarını yazmıştım. Bizans sadece Güney Marmara'ya değil, Karadeniz, Çukurova ve İç Anadolu'ya Türkleri yerleştirmişlerdi. 1071'de Selçuklulara bağlı Oğuzlar Anadolu'ya geldiklerinde Ankara'da beş Peçenek köyü vardı. Türk boyları "İkta" sistemiyle yerleştirilmişlerdi. Peçeneklerden başka bazı Oğuz boyları da Anadolu'ya yerleştirilmişlerdi.

### **Beşiktaş'ta süren metro inşaatında Türk ve Altay kültürüne ait 3 bin 500 yıllık kurgan tipi 35 mezar bulundu. (26.10.2017)**

Beşiktaş'ta Barbaros Bulvarı'nın hemen yanında süren metro istasyon inşaatında çıkan buluntular İstanbul tarihini değiştirecek bilgileri gün ışığına çıkardı.

Hürriyet'ten Ömer Erbil'in haberine göre, metro kazısında şu anda yaklaşık 3 bin 500 yıllık, İstanbul'un en eski mezarlığı kazılıyor. Şimdiye kadar 35 mezar tespit edildi. Kuzey Karadeniz step kültürüne yani eski Türk ve Altay kültürüne ait kurgan tipi mezarlığın ortaya çıkması bilim dünyasını da heyecanlandırdı.

Beşiktaş'taki arkeolojik kazı sonuçları Türklerin Anadolu'ya girişini 1071 Malazgirt Savaşı'na bağlayan geleneksel tarih bilgisini de sorgulama noktasına getirdi. Şu anki mevcut bulgular ışığında tarihlenmenin son tunç çağı ile demir çağının başlangıcı (MÖ 1200 - 1500) olduğu düşünülüyor.

#### **kurgan' tipi mezarlar**

Buranın İstanbul'un bilinen en eski mezarlığı olduğunu anlaşılıyor. Dairesel planlı taş yığınlarının Kuzey Karadeniz step yani eski Türk ve Altay kültürlerine ait ölü gömme âdeti olan 'kurgan' tipi mezarlar olduğu belirtiliyor. Arkeologlar bu mezarların etnik olarak kimlere ait olabileceğini bu noktada söylemelerinin zor olduğunu ifade etseler de Türklerin 10. yüzyıla kadar kurgan mezar âdetini devam ettirdikleri bilimsel kaynaklardan anlaşılıyor. Mezar iskeletleri üzerinde antropologların çalışmaları neticesinde ortaya çıkacak analiz sonuçları bu mezarlıkta yatan en eski İstanbulluların kökenlerini tam olarak öğrenmemizi sağlayacak. Orta Asya ve step kültürü ile ilgili bilimsel kaynaklar erken tunç (MÖ 3000)

dönemlerinde görülen kurgan tipi ölü gömme âdetinin Oğuzlar, Hunlar, Göktürkler gibi önemli Türk boyları tarafından kullanıldığını gösteriyor.

Kavimler Göçü'nden önce tunç çağı döneminde de steplerden bir göç dalgası olduğu Balkanlar'daki kurgan mezar tiplerinden de biliniyordu. Beşiktaş'taki buluntuların da bu göç dalgasının sonucu olduğu ve o dönemki tatlı su kenarına yerleştikleri sanılıyor.

Bugüne kadar İstanbul'da ilk kurgan mezar Silivri'de yine İstanbul Arkeoloji Müzesi kazılarında ortaya çıkarılmıştı. Şimdi Beşiktaş'taki kurgan mezarlık ile Silivri'deki mezar arasında nasıl bir ilgi olduğu araştırılacak.

Bazı mezarlarda urne tipi kaplar içinde yakılmış kemikler bulundu. Kremasyon yani yakılarak gömülen kemiklerin renginden 700-800 derece sıcaklıkta yakıldıkları tahmin ediliyor. Ayrıca kurganların içine hoker pozisyonunda (ana rahmindeki duruş) gömülen yetişkinlerin de olduğu tespit edildi. Her iki gömü şeklinin de Kuzey Karadeniz step kültüründe var olduğu biliniyor.

### **Orta Asya benzeri ölü gömme âdeti**

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Zeynep Kızıltan: "Kurgan tipi bir mezarlık alanında çalışıyoruz. Burada iki tür gömü var: Bir, yakılarak kremasyon gömüleri, bir de normal yarı hoker veya tam hoker pozisyonunda yakılmadan yapılan gömü türü var. Kremasyon gömülerimiz çok daha yüksek sayıda. Ceset yakıldıktan sonra kalan kemikler ve küller toplanarak böyle gördüğümüz gibi belli aralıklarla gömülüyor. Daha sonra üstü taşlarla çevrilerek kapatılıyor. Kurgan tipi gömü özellikle Orta Asya step kültüründen Karadeniz'in kuzeyinden bizim Trakya bölgemize gelen bir ölü gömme geleneği. Şu anki malzemelerimizin karşılaştırılması sonucu erken demir ya da ilk demir çağı diyebileceğimiz döneme ait. Yaklaşık MÖ 1100-1200'ler olarak düşünüyoruz. Ancak sonuçları karbon 14 analizleri ya da DNA testleri kesinleştirecektir."

### **Kuzey Amerika'da bulunan Runik yazılar**

Kuzey Amerika'da yakın zamanlarda çok sayıda yazıt bulunmuştur. Doğu kıyılarındaki yazıtlar İskandinav kökenli olduğunu söylenmektedir.

Sovyet tarihçi Gumilev, Kızılderilerin Sibiryaya'ya gelip Mamut avladıklarını yazar. Kızılderililerin atalarının 11.bin yıl önce Asya'dan Amerika kıtasına geldikleri öne sürülmektedir. Hakan kelimesi Eskimo dilinde vardır, en baştaki adam anlamına gelir.

Dakotalar,wakang kelimesi kullanırlari bunun Odin/Watan kökenden geldiği öne sürülür.

\*\*

**Bu alanda çalışma yapmış, Cengiz Özakıncı, Haluk Tarcan, Turgay Tüfekçi ve diğer Ön Türk tarihi araştırmacılarına teşekkür ederim.**

### **KAYNAKÇA:**

1. Ahıncanov, Sercan M, Kıpçaklar, İstanbul-2014, Selenge Yayınları
2. Ahmetbeyoğlu, Ali, Avrupa Hun İmparatorluğu, Ankara-2001, TTK yayınları
3. Akdes, Nimet Kurat, IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzey'indeki Türk Kavimleri ve Devletleri, Ankara-1972, TTK yayınları
4. Ayda, Adile, Etrüsk'ler Türk müdür, Ankara-2014, TTK yayınları
5. Baycora, S. Ya, Kuzey Kafkasya Eski Türk Yazıtları ile Volga-Don ve Turan Yazıtlarının KarşılaştırılmasıEskişehir- 1996, Eskişehir Türk Ocağı Yayınları, 1996

6. Bernal, Martin, “Kara Atena Eski Yunan Uydurmacası Nasıl İmal Edildi, İstanbul-, Kaynak Yayınları-2016
7. Cevizoğlu, Hüseyin, Coğrafyadan Tarihe Türk Tarihi İçinde Doğu Anadolu, İstanbul-1991, Tarihi Araştırmalar ve Dokümantasyon Merkezleri Kurma ve Geliştirme Vakfı Yayını
8. Chavannes, Edouard, Çin Kaynaklarına göre Batı Türkleri, İstanbul-2012, Selenge Yayınları
9. Divitçioğlu, Sencer, Kök Türkler, Ada Yayınları, İstanbul, 1987, Ada Yayınları
10. Doğan, İsmail, Kafkasya’daki Göktürk (Runik) İşaretli Yazıtlar, Ankara-2000, TDK yayınları
11. Doğan, İsmail, Doğu Avrupa’daki Göktürk (Runik) İşaretli Yazıtlar, Ankara-2002, TDK yayınları
12. Durmuş, İlhami, İskitler, İstanbul-2007, Kaynak Yayınları
13. Durmuş, İlhami, Sarmatlar, İstanbul-2007, Kaynak Yayınları
14. Erzen, Afif, Doğu Anadolu ve Urartular, Ankara-1990, TTK yayınlar
15. Etili, Özgür Barış, İskandinav Mitolojisinin kökenindeki Türk Mitolojisi-2015
16. Firudin Ağasioğlu, Taşbaba, İstanbul-2014, Bilgeoğuz Yayınları
17. Girgin, Abdullah, İsveçlilerin Türk kökenleri üzerine, İstanbul-2011, Kaynak Yayınları
18. Gousset, Rene, Bozkır İmparatorlukları, İstanbul-2010, Ötüken
19. Gumilev, L.N, Hunlar, İstanbul-2013, Selenge Yayınevi
20. Gumilev, L,N, eski Türkler, Birleşik Yayınları, İstanbul-1999
21. Gumilev Eski Ruslar ve Büyük Bozkır Halkları, İstanbul-, Selenge Yayınevi
22. Gumilev, L. N, Hazar Çevresinde Bin Yıl, İstanbul-2009, Selenge Yayınevi
23. Kazakistan ve Kazaklar, Kazakistan Bilimler Akademisi, İstanbul-2013, Selenge Yayınevi
24. Kramer, Samuel Noah, Tarih Sümerde başlar, İstanbul-2002, kabalcı Yayınevi
25. Kuzeyev, r.G, İtil-Ural Türkleri, İstanbul-2013, Selenge Yayınevi
26. Kumekov, Bolat E., Kimak Devleti, Ankara-2013, TTK yayınları
27. Lagerbring, Prof. Sven, İsveççenin Türkçe ile Benzerlikleri, İstanbul-2010, Kaynak Yayınları
28. Lovpaşe, Eski Hatıpsa Kentinden Mesajlar, Ankara-2012, KAF-DAV
29. TTK yayınları - Moses, Kalankatlı, Alban Tarihi, İstanbul-2006, Selenge Yayınları
30. Nibelungen Destanı, Bursa-2001, Asa kitabevi
31. Özcan, emine Sonnur, Kültür Tarihi Açısından İskit-Türk Aynılığı, İstanbul-2016, Selenge Yayınları
32. Özakıncı, Cengiz, Avrupalılar’ın Ataları Türk’tür, Bütün Dünya, İstanbul-2006
33. Peker, Ekrem Hayri, Güney Marmara Bölgesine Bizans Döneminde Yerleştirilen Türkopoller, Tarihten Günümüze Yenişehir Sempozyumu, Bursa-2014
34. Rasonyi, laszlo, Doğu Avrupa’da Türklük, İstanbul-2006, Selenge Yayınevi
35. Rasonyi, Laszlo, Tarihte Türklük, Ankara-1971
36. Sevin, Veli, Hakkâri Taşları Gizemi Peşinde, Ankara-2015, TTK yayınları
37. Sevin, Veli, Anadolu Arkeolojisi, Ankara, 4. Baskı, Der Yayınları
38. Sevin, Veli, Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası, Ankara-2013, TTK yayınları
39. Somuncuoğlu, Servet, Saymalı Taş, Gökyüzü Atları, İstanbul-2011, AC Yapı
40. Poroy, A. Akif, Ön-Türkler, İstanbul-2015, Ankara-2013, TTK yayınları
41. Thomson, George, Tarih Öncesi Ege, İstanbul-1983-1985
42. Togan, Zeki Velidi, Umumi Türk Tarihine Giriş, İstanbul-1970, İstanbul Ün. Edebiyat Fakültesi Yayını

1. 43.Tomilov, N. A, Batı Sibirya Türkleri, İstanbul-2013, Selenge Yayınları
43. Tuncay, Bahtiyar, Ön Türk Tarihi Araştırmaları, İstanbul-2017, Ankara-2013, TTK yayınları
44. Turstsaninev, G. F. Kafkasya'da Bulunan Antik Eserlerin Keşfi ve Yazıların Çözümlemesi, Ankara-2006, KAF-DAV
45. Tüfekçioğlu, Turgay, Türkiye ve Şeytan Üçgeni, İstanbul-2006, Birharf Yayınları
46. Wikipedia
47. Yalın, A. Rıza, Anadolu'da Türk Damgaları (Damgalar, enler, imler, üzerinde Bursa'nın Değeri), Bursa-1943, Bursa Halkevi Yayını
48. Zekiev, Mir fatih Z, Türklerin ve Tatarların Kökeni, İstanbul-